57982

Kiadja: a JATE BTK Hallgatói Önkormányzata

57050
313

bölcsész kari lap

BÖLCSŐ

JATE KÖZPONTI EGYETEMI KÖNYVTÁRA
Folyóiratok Szegedi

I.évfolyam 1.szám, 1996 március 8.

Beköszöntőt írni
mindig olyan ciki. Az
olvasó körülbelül sejti, hogy miről
fog szólni, ezért aztán kénytelen-kelletlen
fog bele az olvasásába, ha ugyan nem lapozza át.
Szegény újságíró ilyenkor igyekszik valami
eredetiséget belevinni, ami legtöbbször túllelkesedett
jópofaság-özönbe torkollik. Csakhogy a gyakorlottabb
beköszöntő-olvasókat ez sem éri meglepetés erejével, s ekkor is csak
unott félmosollyal konstatálják a szerző erőfeszítéseit. Mit tegyek én?
Vegyem bunkóra a figurát, hogy felrázzalak titeket ebből a pökhendi
közönyötökből, amivel most is bámuljátok ezeket a sorokat? Hadd lám: „Na
mi van bölcsészkém, olvasgatunk, olvasgatunk? Csoda, hogy egyáltalán
leereszkedsz a fellegekből, és kezedbe veszel egy ilyen profán sajtóterméket!" Nem,
ez nem jó. Legalábbis olvasótábor toborzására nem a legcélravezetőbb módszer.
Vagy legyek mélyenszántó? „Primitivizálódó korunkban egyre nagyobb felelősség
nyugszik az értelmiség vállán. Lassan az egyetemek olyan kolostorokká válnak,
amilyenek a sötétnek nevezett kora-középkorban őrizték a tudás lángját a
népvándorlások dúlta Európában. Csak most a sok horda(lék) nem Keletről, hanem
Nyugatról, az Óceánon túlról érkezik. Ebben a helyzetben különösen fontos, hogy
tanárként ne csak a tananyagot közvetítsük jól-rosszul a diákoknak, hanem tudásunkkal,
gondolatainkkal, világnézetünkkel szilárd elveken nyugvó magatartásmintát képviseljünk,
s a humánum, az időtálló értékek felé tereljük a ránk bízott lelkeket. Ez a lap is
tudásotokat, világnézeteteket szeretné tágítani, alakítani, gondolatokat gerjeszteni,
esetleg kicserélni..." Na ez már mindjárt jobb, ám túl patetikus, s nem is fedi teljesen az
újság arculatát. Meg hát veletek nem lehet ilyen komolyan beszélni, mert kiröhögitek az
embert. Próbálkozom akkor lelkizni. „Te figyelj! Téged komolyan kielégít annyi, hogy
be-bejársz órákra, és időnként levizsgázol? Nincs valami hiányérzeted, hogy esetleg
azok a bizonyos egyetemi évek mást, többet is jelentenek? Hogy netán be kéne
kapcsolódni abba a szellemi nyüzsgésbe, ami egyébként nélküled is létezik, ám
amivel csak nyerhetsz akár e lap olvasójaként, akár írójaként. Ehhez nem kell
mást tenned, csak választanod a mellékelt katalógusunkból, és visszaküldeni a
megrendelő szelvényt a szerkesztőségünk címére. Ezáltal Ön máris nyert 1
db aranynyakláncot..." Jaj, most veszem észre, agyam titkos zónáiból nem
idevágó nyelvi klisék törtek fel. Egészen össze vagyok zavarodva.
Próbáljuk meg a lehető legegyszerűbben. „Ez egy bölcsész kari lap.
Az első szám. Hagyományteremtő célzattal. Számítunk
rátok!" Ennyi a lényeg, a többi csak rizsa. Beköszöntőnek
pedig tekintsétek az egész számot, elejétől végéig.
Tudjátok, ki fog vesződni veletek!

Szalai László
főszerkesztő

Kultúra és Közélet

Rovatvezető: Takács Zoltán

KéK - OLDALAK

Ezek az oldalak -mint azt éles elmével bizonyára már kikövetkeztettétek - nem a színükről kapták a nevüket. "Kultúra és Közélet" igen komolyan hangzik, de nem kell megijedni, ezen az oldalon nem csak komoly dolgokról lesz szó. Ez a rovat megpróbál hiányt pótolni. Hogy milyen hiányt?

Kedves Bölcsész Társaim! Engem Takács Zoltánnak hívnak, de sokan szólítanak Takinak. Ötödéves történelem - német szakos hallgató vagyok. Én leszek ennek a rovatnak a vezetője. Voltam már büfé-tanszék vezető, diákdékán, superman, vagyok HÖK-képviselő, aktakukac, Egyetemi Tanács tag. Elsős hallgatóként Szegedre érkezvén egy dolog tűnt fel szinte azonnal: a József Attila Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán nincs közösségi élet. Kisebb, többnyire tanulmányi csoportokhoz kötött klikkek töltötték meg a szórakozóhelyeket és a tantermeket. Ezek között a klikkek között akadtak ugyan átfedések, de alapvetően meglehetősen elszigeteltek voltak. Érdekes módon épp a tanulmányi csoport-rendszer felbomlása enyhített ezen az áldatlan helyzeten. A hallgatók - ha csak nem akartak teljesen magányosak maradni - kénytelenek voltak legalább szakjukon belül megismerni minél több társukat. Ez nem azt jelenti, hogy a korábbi csoportok között nem akadt volna olyan, amely egyben egy jó közösség lett volna, csak éppen ilyen ritkán jött össze.

Persze négy és fél évvel ezelőtt szerencsére nem egyedül én láttam így a helyzetet, így aztán lassan kialakult egy csapat, akik tenni akartak valamit ez ellen a közösségi nihil ellen. Ezeknek az embereknek a próbálkozásaiként jött létre az azóta már megszűnt "Úri Kaszinó", melynek tagjai a békés italozásokon, a kártyapartikon és a szivarozáson kívül termékeny beszélgetésekkel is töltötték idejüket egy hónapban egyszer a JATE -Klub kistermében. De ennek a csapatnak köszönhetően alakult ki a VIZIT hagyománya, amiről már minden szegedi hallgató tudja, hogy mi az. E körből származik a tavaly indult hagyományteremtő óriásvetélkedő, a SZÍVÁS (vagy, ha úgy tetszik KONGRESSZUS) ötlete.

Aztán lassan megindult a szekér magától is. Új nemzedékek érkeztek a JATE-re, 1994 őszén (tehát még jóval a tandíj-mizéria előtt!) először telt meg egy terem a HÖK-ös jelöltek programbeszédére kíváncsi hallgatókkal. Addig a hallgatókat jóformán egyáltalán nem érdekelte, hogy kik és hogyan képviselik az érdekeiket. Pedig talán lett volna mire odafigyelniük! Mindenesetre az érdeklődés nő, és ez jó. Lassan a HÖK is megtanulja, hogy figyelnek rá, nem mindegy, hogy mit, hol és hogyan. Persze a jogos dicsekvés (vagy divatosan: önmenedzselés) terén is van még mit tanulnia a Hallgatói Önkormányzatnak. Ki tudja például ma megmondani a hallgatók közül, hogy azt a bizonyos Állásbörzét, ami március 6-án veszi kezdetét, és ami minden bizonnyal óriási durranás lesz a hallgatók között, a JATE HÖK megbízásából a Prudentia Hallgatói Alapítvány, valamint a Szegedi Közgazdász Hallgatói Egyesület szervezte? Az egyébként rendkívül szellemes plakátokról ez nem derül ki, pedig itt -úgy hiszem- volna mivel dicsekedni.

De a (bölcsész és JATE-s) közösségi tudat formálódása úgy tűnik feltartóztathatatlanul halad előre. Nagy Laptestvérünk, a Szegedi Egyetem is kezdi lassacskán felismerni, hogy vannak itt az egyetemen is dolgok - és nem csak a kommunikáció szak belügyei -, amelyek a hallgatók széles tömegeit jobban érdeklik, mint mondjuk a szegedi tömegközlekedés. A lapban található írások (és publicisták) színvonala is felismerhetően egyre javul. És ma már eljutottunk oda, hogy saját, házi botrányunk is van (Homonnai kontra Sík - ügy). Megítélése persze változó lehet a hallgatók és oktatók között, és talán valóban jobban járna az egyetem, ha a falain nem dagadna túl az ügy, de egy biztos, beszélni, írni kell erről is, mint minden piti belügyünkről is. Mert közben észrevétlenül végbemegy valami, egyszer csak észrevesszük, hogy vannak közös témáink, közös ügyeink, amit csak mi ismerünk, ami csak minket érdekel, észrevesszük, hogy összeköt minket valami azon kívül is, hogy "egy isibe járunk".

Otthont kíván adni ez a rovat - a kék oldalak - mindennek, ami jelenleg még hiányzik egyetemünkről, közéleti - HÖK-híreknek úgy, mint színvonalas kritikáknak, tudósításoknak, mindennek, ami KÖZÖS ÜGYÜNK. A következő számtól kezdve ez a rovat próbál meg átfogó képet adni majd egyetemünk egyébként meglehetősen gazdag és folyamatosan bővülő kulturális életéről is.

Tisztelt Bölcsész és Nem Bölcsész Hallgatótársaim! Olvasásra és írásra fel, várunk minden hírt, véleményt, írást, ami rólunk és nekünk szól.

Taki

Szerető csoportmunkában

–Harold Pinter: The Lover–

***Rip.*-Ez az első darab, amit te rendeztél?**

Rend.-Igen, noha színészként és segédrendezőként közreműködtem már más darabok létrehozásában is. Ez az első olyan darab, amely esetében önállóan végzem a rendezést.

***Rip.*-Kik segítettek a darab színpadraállításában?**

Rend.-A darabot négyen készítettük. *Kurucz Katalin*, aki jelmez- s díszlettervezőként kapcsolódott bele a munkába s később rengeteget segített a plakátkészítés és ragasztástól kezdve a szervezési kérdésekig mindenben, a két szereplő és én. Végülis az jelentette a legnagyobb nehézséget, hogy nekünk négyünknek kellett mindent megcsinálnunk. S azt hiszem, hogy ezt ebben a formában, ilyen létszámmal nem is fogjuk tovább bírni, így ki fogunk rakni hirdetéseket az angol tanszékre, hogy segédrendezőket és asszisztenseket keresünk.

***Rip.*-Hogyan választottad ki a szereplőket?**

Rend.-*Bódis Klára* tanárnő, aki drámaórákat tart, ajánlotta őket. Noha nem is voltak tippjeim, mikor megláttam és meghallottam őket az olvasópróbán, úgy döntöttem, hogy ez a két ember kell. Ők adtak formát annak az érzéshalmaznak, amelyet összegyűjtöttem a darab olvasása alatt.

***Rip.*-Milyen kritikákat hallottál a darab bemutatása óta?**

Rend.-Eddig jobbára pozitív visszajelzéseket kaptam. Vagy én vagyok szerencsés, vagy a nézők megtartották maguknak a rossz véleményeket. Egyetlen negatív visszajelzést hallottam a két előadás után. Az illető azt kifogásolta, hogy hiányzott a darabból Pinter. De sajnos őt nem tudom berakni az előadásba, mert idős ember már, s nem hiszem, hogy ezért a darabért eljönne Magyarországra.

Ki gondolta volna, hogy lehet még újat, feltáratlant mutatni férfi és nő kapcsolatáról? Hiszen ha körutazást teszünk az irodalom rengetegében, azt találjuk, hogy *Catullus, Petrarca, Shakespeare, Ady, Hajnal Anna*, ismeretlen verselők s utánozott, irigyelt írók szinte minden aspektusból feltárták már kapcsolatukat. Műveikben szeretettel magukhoz ölelték, inspirációjuknak engedelmeskedve megtáncoltatták s kegyetlen hóbortjaik kezére engedték a suta, esztelen, óvniakaró és éhes szerelmeseket.

***Harold Pinter* The Lover című darabja azáltal tűnik ki a képzeletfűtötte művészek alkotásai közül, hogy az író akkor vette kezébe a férfit és a nőt, amikor a legtöbb művész kirakja a művét bezáró pontot.**

A darab ugyanis egy házaspár elhidegülés elleni küzdelméről szól. Azt mutatja be, hogy az egyre megszokottabbá s unalmasabbá váló kapcsolatban hogyan élesztik fel a szereplők egymás iránti szerelmüket és testi vágyukat.

A szerelem újraszításának eszköze pedig egy kitalált játék. Egy játék, amelyben egymás szeretőivé lesznek; szeretőkként élik át azt az izgalmat, kínt és örömet, amelyet a házasságban nem tudtak életben tartani.

A darab a játékról szól.

Akik kacagtatóan és megindítóan játszottak:

***Varga Edina*, IV. éves angol szakos hallgató és *Vékony Attila*, III. éves angol-komparatisztika szakos hallgató.**

Mindketten az angol tanszék színjátszókörének, az Our Groupnak a tagjai.

És aki rendezte: *Kemény Gabriella*, V. éves angol-francia szakos hallgató.

***Rip.*-Valóban hiányzott belőle az a minden darabjában kiütköző, felismerhetően „pinteri" vonás?**

Rend.-Tényleg léteznek ilyen vonások, van „pinteri stílus", de nem hiszem, hogy ezt kéne hangsúlyozni. Ha ezt emelnénk ki a darabból, az olyan lenne, mintha beskatulyáznánk az írót.

***Rip.*-Tehát Pintert sem szabad beskatulyázni?**

Rend.-Nem. Bár vannak Pinternek olyan drámái, amelyek jól ráismerhetően, kizárólag a pinteri jelzést adják át az embernek, de a Lover egy olyan darab, amely jóval többre ad engedélyt, lehetőséget. S minden dráma színdarabbá alkotásakor az a lényeg, hogy minél több oldalát bemutassuk.

***Rip.*-Milyen darabokat szeretnél a közeljövőben rendezni?**

Rend.-Edward Albee Sandbox című drámáját szeretném megrendezni, illetve már dolgozunk Pinter The Applicant című művén, ami márciusban kerül valószínűleg bemutatásra.

***Rip.*-Ti hogy látjátok, mekkora szabadságot kaptatok Gabitól szerepetek megformálásában?**

Att.-Valamennyire irányította a rendező a darab formálódását, de olyan mértékű volt az összmunka, hogy úgy érzem, mind a hárman szervesen résztvettünk az interpretációban. Így nagy szabadságot kaptunk.

***Rip.*-Ezek szerint ti vagytok Sarah és Richard?**

Ed.-Részben igen. De szerintem az, hogy mi mennyire válunk azonossá a szereplővel, az nem is az interpretációtól vagy a rendezőtől függ, hanem attól ,hogy a színész mennyire

találja meg a szereplőben azokat a vonásokat, amelyek benne is léteznek, tehát közös pontok, a különbségeket pedig hogyan tudja megszokni s magáévá tenni.

***Rip.*-Milyen fontos az életetekben ez a darab?**

Att.-Nekem maga a színjátszás volt nagyon fontos, mert már rettenetes színpadhiányom volt. A darab hatására pedig azt hiszem, hogy kezdek jobban átlátni a játékstruktúrákon. Huncut dolgok történnek körülöttem, s eddig még nem is figyeltem fel rájuk.

***Rip.*-Mennyire tartjátok hitelesnek Pinter nőről és férfiról alkotott képét, egyáltalán Pinter világát?**

Ed.-Talán olyan szinten hiszek ennek a hitelességében, hogy valóban minden kapcsolatban vannak játékok, csak az nem biztos, hogy a játék szereplői be is akarják ismerni maguknak, hogy az életüket átszövik ezek.

***Rip.*-Mennyire játszik fontos szerepet az életetekben a színjátszás? Életcélotok, hogy egyszer hivatásos színészek legyetek?**

Ed.-Nem hiszem, hogy valaha is hivatásos színész leszek. Az túl sok áldozatot követelne. De szeretném megtartani a színjátszást hobbinak az egyetem vagy a későbbiekben a munkám mellett. Talán egyszer egy kicsit hozzáértőbb műkedvelő leszek.

***Rip.*-Nem zavart benneteket, hogy lent a nézőtéren ülnek az évfolyamtársaitok?**

Att.-Nem , egyáltalán nem. Olyan jól éreztük magunkat, hogy szinte egymásnak játszottunk. Mondjuk, volt a premieren egy pillanat, amikor megláttam a Szőnyi tanár urat, a mentoromat, akit már napok óta üldöztem és sehogy sem tudtam elkapni, s arra gondoltam, milyen jó lenne leugrani hozzá és megbeszélni a dolgokat. Szóval volt egy olyan pillanat, amikor majdnem átszakadt a hártya a színpad és a külvilág közt, de különben más nem zavart.

***Rip.*-Lesznek-e következő szerepek?**

Ed.-Nekem jelenleg még nincs következő. Még annyira benne vagyok ebben a darabban, hogy ha megpróbáljuk még néhányszor előadni, akkor nem merek kezdeni semmibe. Nézelődöm, olvasgatok drámákat, de nem akarok még gondolkozni azon, hogy valami mást játsszak.

Att.-Ebben a félévben a két szigorlatom mellett ez az egyetlen szerep, amelyet megengedhetek magamnak. Hogy a következő évben mi lesz, azt még nem tudom.

Fóber Rita

EZ AZ ÉRZÉS

Évekkel ezelőtt volt, hogy sítúrára menvén szürke-nedves negyeket s Becherovkás poharakat leltünk. Már ez is bőven elég lett volna, de eljött az óra, s a hópótló táncesten meglepve kellett tapasztalnom, hogy meglett egyetemista emberek (akkor láttam először közelebbről e fajt) önkritika nélkül dobták be a rongylábfigurát. Az hagyján, hogy tetszett nekik (hiszen nekem is), de szemmel láthatólag hittek benne. Számomra ekkor halt meg a Rock and Roll. Még jó, hogy másnap leesett a hó... Azóta kerülöm a Hungáriakazettáim (Gyere-gyere Juli...), felfordul a gyomrom a tokás McCartneytól (észrevették, hogy milyen csúnyák lettek?!) és gunyoros pseudomosolyra görbed a szám, ha valahol utolér e ritmus. Pedig valahol azért tudom, hogy kár a gyerekért, még ha a fürdővíz tényleg bűzlik is.

A minap például a Bartókban jó munkát végzett az Our Group, darabjuk címe: Getting Over You (rendezte: Bódis Klára). Hát mit mondjak, nem volt „easy getting over you". Nehézkes színváltások, teltházas fülledt meleg és állóhelyek - de megérte. Mick (mert így hívták Papp Tibort) igazi dögös rakkendrollfickó volt, klasszikus magaemésztő jellem: egyszerre végtelenül érzékeny és közömbös, kitárulkozó és megközelíthetetlen, zseniális és gyermeki. Kafa kis tudathasadás, amit visszaadni sem egy utolsó feladat. Minden játszott: ital és fű, szex és rock, gátlás meg amit akartok, mégis a diagnózis végtelenül egyszerű: ez a pasi csak azt akarja, hogy szerethessen, s őt is szeressék. A többi csak trükk, arc, s külcsín. Eddig még rendben volna, de ott vannak még a nők. Egyszerre kettő is: Rachel (Josepovits Zsuzsa) a stabil támasz, az önfeláldozó-szolgáló anyatípus, a lerázhatatlan gondviselés; s a múltból előkavaró Dee (Maquiaba Rita) az örök szerelem, az égés, a felelőtlenség és karrierizmus. Nem rossz dilemma, hisz ha jobban megnézzük mindennapos dolgaink csapnak össze a fejünk felett, az egyik nélkül nem jó, a másik nélkül meg nem érdemes. Szép kis vihar kerekedik, fojtott és csöndes, tragikus és elementáris. Alig győzzük kapkodni a fejünket (alacsonyan repkednek a fákjúk), hol ide drukkolunk, hol meg oda, kutatjuk a nagy Ősokot (hát hol a fenében szúrtam el?!) bűnbakkereső mechanizmusunk sorra mást és mást spéciz ki, míg végre rájövünk, hogy mindenki hibás és mindenki ártatlan, de különösen az a fránya fátum, különben is, ez már senkin sem segít, meg aztán kit érdekel? Helyette valami más kell, valami békítő, valami gyógyító, valami megoldás. Valahol itt ér véget a darab, s a közönség a győzelem nyugalmával, megtépázott, viharutáni, de legalább valós békességgel csúszhat ki az éjszakába...

Pölcz Róbert

Irónia pirulák Pétervárról

Hol az örök titok szunnyad,
van egy túlvilági rét.
Itt jártam, e földi útnak
véletlen vendégeként.

Sz. Jeszenyin

Mettől meddig tart a lélek? Milyen stációi vannak? Hol halványodik el teljesen? „Hol az örök titok"? „E földi út" segített abban, hogy a „túlvilági rét" egy szeletét „véletlenül" megtaláljam. Így Szentpétervár „vendégeként" lehetőségem volt arra, hogy néhány órát sétálhassak a szunnyadó titkok között. Ennek a néhány órának a kísérőtársa a Komisszarzsevszkaja nevét viselő színház volt.A színház gárdája felélesztení látszik a századfordulós színi törekvéseket. Úgy éreztem magam az előadásaikon, mintha valahol a közelben ülne Sztanyiszlavszkij, vagy Csehov - a rendező, s árgus szemmel figyelné a színészek munkáját.

Hogy mit adtak elő? Talán nem is ez a fontos, sokkal inkább a törekvés egy új színházi stílus megteremtésére.

De beszéljünk mégis a darabról! Egy melodráma, a „Kaméliás hölgy" képei jelentek meg a színpadon. Minden darabot - beleértve a melodrámát is - színre lehet vinni pusztán a szövegkönyv alapján, ragaszkodva a néhány száz évvel ezelőtti színházi szokásoknak megfelelő rendezői instrukciókhoz. Mi a helyzet, ha a rendező önálló életre kel - és kelti színészeit? Ez történt Szentpétervárott, ennek a kísérletnek az elindítója és folytatója Vlagyimir Pazi, a színház ambíciózus rendezője. Pazi mindig a kultúra prizmáján keresztül szemléli a darabot, pontosabban a történetet mint nyersanyagot. Egy kőnek tekinti, ami első ránézésre semmi - kietlen; ő, a rendező és a színészek teszik kiessé, tetszetőssé. Pazi és a jelmeztervező - Alla Kozsenkova - elgondolásában a fabula visszakerül saját történelmi terébe, a krinolinok, álbókok, szalonok korába. Félreértések elkerülése végett: nem egy letűnt kor újjáélesztéséről van szó. Ők ennél többre vállalkoznak: „csak" stilizálnak. Ironikus és nosztalgikus visszaemlékezéseket, reminiszcenciákat adnak a „művészet világáról". A melodráma kora - a fabula alapján, és 1996-ból tekintve - giccs és sikk és „ál". Mit tesz Pazi? Jó orvos módjára kitalálja a giccs legjobb ellenszerét - az irónia pirulát. Ezt a pirulát először is színészeinek adja be, akik azután - ironikusan - átdobják azt a közönségnek. Így a néző nem fárad el, nem azt érzi, hogy egy előadáson ül sznobok között, hanem ő is az előadás részesévé lesz. A néző is ott van Margarita - a csodálatos és tüdőbajos kurtizán vacsoráin, jelen van a szemkápráztató bálokon. A színészek vérében van már az irónia. Pazi elgondolása alapján a melodráma hősei a „kapcsolatok maszkabáljának" törvényei szerint élnek: - álarcot hordanak, előregyártott pózokban, rituálékban bontakoznak ki, és halnak meg. Pazi mindezt már a nyitójelenetben sejteti. Az árverés résztvevői úgy mozognak, mintha egy zenélő doboz kis élettelen figurái lennének. A becsüs kalapácsütésének hangjára hirtelen megmerevednek,- majd újra életre kelnek a zenére. Pazi figyelmét a zene sem kerülhette el, korunk kaotikus rendezettségét is kifejezi a zenei háttérrel: hegedűk sírása, jazz, Verdi, Shopin művei csendülnek fel. A káosz, és a démonikus világ túláradása igazából csak a finálében lesz nyilvánvalóan főszereplő. A szövegkönyv szerint Margarita ekkor magasztosul fel halálában. Pazi színpadán az álbarátok csak álarcban jelennek meg. A haldokló Hölgy fotelja egészen közel a nézőtérhez. Háta mögött megjelennek az újévi bálozók, megelevenednek a báli meghívók a hulló hópelyhek alatt. Margarita forró és igaz könnyei szétmossák azt az akvarelt, amit Dumas giccsesen lefestett. A haldokló háta mögötti bálozók hirtelen megfordítják a köpenyüket, s a fehér hópelyhek kontrasztjaként a sötét halál táncosaivá válnak. Haláltánc kezdődik, amelyben lassan-lassan Margarita is részt vesz. Rohamai egyre erősödnek, s úgy tűnik, mintha a fájdalom és a bánat a zene ritmusára törne ki belőle.Margarita halála lázadás az iróniában - hiszen az síri komolysággal megy végbe. S a halott mögött még mindig ott a hivalkodó világ: a vakító dekoráció, kis tűzijátékok, káprázatató táncok.

Vajon elkendőzi-e a háttér a hősök semmitmondó, üres életét? Vajon melyik stációba érkezünk a darabbal a darabban? Meglátjuk-e az „örök titok" rétjét? Pazi súg és segít, hiszen annyi a csillogás, a mesterkéltség - mesteri mesterkéltség -, hogy lehetetlen nem észrevenni a szeretethiányos sivárságot, ezt a XX. századi betegséget.

Érdemes odafigyelni az orosz színházak megújuló törekvéseire. Színpad és színész; színpad és közönség kapcsolatát újítják fel, és viszik a teljesség felé.

- nA -

EGYETEMISTÁK MÁRCIUS TIZENÖTÖDIKÉJE

Megint lesz. Tavaly indult, talán hagyomány is lesz belőle. A JATE Kulturális Titkársága és Kulturális Kuratóriuma valamint a Hallgatói Önkormányzatok közös szervezésében újra ünnepelünk. Na persze nem úgy, mint régen: úttörők, hosszú beszédek, miegymás, hanem sok-sok program, szórakoztató érdekesség. Bemutatkoznak az egyetemen bejegyzett öntevékeny és művészeti csoportok egy-egy komoly, vagy szórakoztató program erejéig. Tavaly sokan jósolták a bukást ennek a rendezvénynek, mondván, ha ünnep van, akkor a hallgatók így is-úgy is hosszú hétvégét csinálnak maguknak. De nem így történt: a jó programok hírére sokan itt maradtak és azt hiszem, nem is csalódtak.

Márpedig jó programból idén sem lesz hiány. Mire ez az újság megjelenik, remélhetőleg már kész lesz, és plakátokon is olvasható lesz a teljes program. Itt most a teljesség igénye nélkül álljon csak egy felsorolás, mint ízelítő, mint kedvcsináló.

Idén is lesznek jó filmek, tizenkét órán keresztül a Bolyai-épületben a Snitt és a Tóth Ákos Öntevékeny Csoport jóvoltából. Fellépnek a JATE könnyűzenei együttesei a SZOTE klubban, ahol a bulit az East Edge Csoport House Partyja zárja. Az utóbbi csoport egyébként meginvitál mindenkit az "információs szupersztrádára" is a kiblabor nagy kabinetjébe. Lesz gombfoci és asztalitenisz bajnokság, lesznek népi mesterségek a BTK folyosóin, táncbemutató és táncház a Solymossy Sándor és a Bálint Sándor Táncegyüttesek jóvoltából. Beszámolnak felfedezéseikről az egyetem barlangkutatói, lesz irodalmi és színházi előadás magyar és angol nyelven. Ezekről a Smink-csoport, a MEKDESZ, a Szegedi Színkör és az Our Group gondoskodik. Fellép a Szegedi Egyetemi Énekkar és az Universitas Szimfonikusok is az egyetem dísztermében. A tavalyi nagysikerű keleti harcművész-bemutató is folytatódik majd a Tornádó csoport jóvoltából. Lapzártakor még nincs biztos hír, de a szervezők számítanak a Klub 7 csoport által tavaly rendezett és elsöprő sikerű héber táncházra is.

Lesz tehát "szemezgetnivaló", minden érdeklődő hallgató saját szemével láthatja, mire költik "kulturális adóforintjait" a hallgatói normatíva kultúrára elkülönített részét, amelyből az egyetem öntevékeny és művészeti csoportjait is támogatja a HÖK. És ha ez a kis felsorolás már kedvet ébresztett a programokhoz, akkor ki lehet húzni a naptárból a március 14-15-ére előjegyzett hazautazást, vagy csurkatüntetést, és be lehet írni: E. M. T.

Taki

Vízízű fagylalt

– Kern András: Sztracsatella –

Miért rendez filmet egy olyan sikeres színész, mint Kern András?

A filmművészetben hallottunk már remek rendezőről, aki szerepet oszt magára, például Orson Welles, és kiváló színészről, aki megrendezi a körülötte játszókat, mint Jacques Tati.

Tekintsünk el most annak a témának a felvetésétől, hogy mindegyik más-más műfajban alkotott. Hiszen amiket létrehoztak egyaránt időtálló. Ezzel meg is válaszolható a kérdés: a színészben él a halkhangú, rendező és viszont. A rendező gyakran nemcsak instrukciókkal segíti színészeit, hanem elő is játsza a szerepet, mint Truffaut. De bármely oldalán legyen is a kamerának, soha nem követheti el azt a hibát, hogy túlságosan hosszan időz el egy-egy jeleneten. Ha a filmben nincs jelentősége annak, hogy mennyi ideig tart egy snitt, és szerep nélkül való az is, hogy a kamera meddig mutat egy arcot, akkor a film alapjaiban inog meg, mert elveszíti ritmusát. Hitchcock-ról tudjuk, hogy a jelenetek hosszúságát stopperrel a kezében mérte. Bizonyára azért tette, mert tisztában volt azzal, hogy a néző figyelme csak feszes szerkezet mellett képes kontcentrálni a történésekre. S ha ennek a rendező nem tulajdonít fontosságot, akkor a közönség eltávolodik, kikerül a történetből, vagy radikálisabban: kivonul a nézőtérről.

Kern András vállalta a rendező szerepét. Eljátszott a gondolattal, hogy milyen lenne, ha az ő neve fémjelezne egy filmet.

Vágyainak teljesülését jelentette a Sztracsatella, amelynek forgatókönyvét írta, rendezte és maga alakította a főszerepet is. Csakhogy lelke mélyén rendezőként is színész maradt. Művész, aki alakítását mutatja fel műalkotásként. Játszik az arca, a hangja, de még a csendje is. Színészként zseniális. Ám rendezőként nem tud bánni főszereplője hiúságával. A színész túlnő a rendezőn. És a filmet eluralja a Kern iránti rajongás. A kamera lelkesen ugrálja körül. Kívánatos lett volna mértékletesebben bánni az idővel. Már-már kínosan hosszú jelenetek szólnak Kern puszta jelenlétéről.

A maga köré szerződtetett színésztársakról szólván először Eszenyi Enikő nevét kell említenem. Hálátlan szerep az övé. Ugyanis nem csak Eszenyit kell játszania, hanem egy pengeéles eszű, parasztlányból lett értelmiségit, akinek munkája többet jelent hivatásnál: az életét. Ehelyett halott mondatok hullanak ki a száján. Többször elmondja, hogy betegét bármi módon, de meg kell gyógyítania. Talán azért teszi ezt, hogy magát győzze meg. Ki tudja? Annyi bizonyos, hogy a nézőt nem sikerül. Viszont van egy szép vonulása. Amikor elhagyja szerelme, s összedől mindaz, amire életét építette, a minden mindegy állapotában elindul a villamossíneken, az autóúton keresztül.

Udvaros Dorottya a pesti színházak színpadán már évek óta az örök nőt játssza. Magaveszejtő szerelmek, hisztériás kitörések, dacoskodó pillantások darabjaiból próbálja összeállítani szerepét. Vannak pillanatok, amikor elhisszük neki, hogy ő a tönkretett feleség, aki mindenek ellenére ragaszkodóan szereti férjét. Mint mondottam pillanatok vannak, nem átfogó jellemkép.

Tábori Nóra akár mindannyiunk anyja, nagyanyja lehetne. Értetlenül figyeli rohanó fiát, akiről már azt se tudja mi a foglalkozása. A visszavonhatatlanul megváltozott világban ő mostmár sose fogja helyét megtalálni. Szemében szeretet és félelem villózásai.

Kár, hogy a részleteiben szép film nem lett a Koltai filmjéhez hasonló egész. Az összehasonlítás elkerülhetetlen, hiszen Koltai "Sose halunk meg" c. filmje volt évek óta az első igazi közönségsiker. Kern filmje is, bevallottan az szeretett volna lenni. Sokan meg fogják nézni, hiszen a reklám jól sikerült. Csak valami kevés hiányzik belőle, és ennek a kevésnek a hiányától csupán egy közepesen jó film vált belőle.

Olyan ez, mint a fagylalt: ha túl édes émelyít, ha kevéssé az, vízízű. De azért nyaljuk a fagylaltot, és pedig olyat, amit kapni lehet. Mondjuk, sztracsatellát.

Zabiák Móni

BölCSŐD

A vendégeket megverik, ugye?

Már két hónapja nem merek berúgni a JATE Klubban.

Nem azért, mert hazatérvén nagy dádát kaptam, nem is a másnaposság miatt. Két hónapja tartok a kidobóktól. Eddig úgy gondoltam, az ő feladatuk a verekedések, szándékos rongálások megakadályozása, az ezekben résztvevők kipenderítése az utcára a szórakozni vágyó közönség megelégedésére. Tényleg így gondoltam. Nyilván befolyásolt az „Országúti diszkó"című opus Patrick Swayze-vel. Miszerint a lényeg mindig az udvariasság, csak a legvégső esetben szabad a nyers erőhöz fordulni. A kidobás aktusa után kecses meghajlás a tapsoló tömeg felé, és lehet learatni a civilizátornak kijáró dicsőséget.

Ezzel szemben. December vége, JATE Klub, ama bizonyos csütörtöki bulik egyike. Két barátommal mozogtunk ritmikusan a kisteremben, mikoris odajött hozzánk egy igen részeg alak. Kérdezett tőlem valamit, amit nem értettem, megráztam a fejem, erre elment, nekitámaszkodott egy oszlopnak. Egy perc elteltével egy rendezőkinézetű figura megkérdezte, hogy a részeg fazon velem van-e. Mondtam, hogy nem, gondoltam szegény részeg fickót most kidobják a hidegbe. Persze nem értettem, hogy miért? Ő ugyanis nem bántott senkit és semmit. A két rendező néhány szót váltott a részeggel, majd elkezdték ütni-rúgni, ahol csak érték, végül a hajánál fogva húzták ki a teremből.

Azóta is gondolkodom ezen az eseten. A rendezők itt élik ki az agresszivitásukat a részegeken, vagy gyöngébbeken? Végülis megtehetik, csak azt kell mondani: anyázott, vagy meg akart ütni. Másnap aztán lehet mesélni a haveroknak, hogy „milyen fasza csávó vagyok, hogy megvertem ezt meg ezt". Az emberben fölmerül: az Országúti diszkót le lehetne vetíteni nekik oktatófilm gyanánt...

A múltkor láttam, hogy a JATE Klub nem buli jellegű rendezvényekre keres intelligens, az átlagosnál jobb fizikumú rendezőket.

Ezek szerint bulira megteszi az „izomagyú"is?

-boogie-

A tudomány bölcsője

Ajánlom ezt a rovatot azoknak, akik a kötelező szakirodalom és a tudományterületükkel kapcsolatos feladatok mellett még éreznek magukban energiát és érdeklődnek diáktársaik munkái iránt, még ha az övéktől távol eső szakterületet érint is.

Úgy vélem, minden félévben sok olyan dolgozat születik a BTK-n, amely kiemelkedik a többi kötelező feladat közül, és ha nem is folytatódik komolyabb tudományos munkaként, többet érdemel annál, mintsem hogy a jeles értékelést megszerezve eltűnjön egy tanári fiók mélyén. De egy diákköri dolgozat szintjére fejlesztett írásmű is ritkán válik közkinccsé (eltekintve az általában csekély érdeklődéssel kísért helyi TDK-felolvasásoktól).

Fő célunk ezzel a rovattal, hogy válogatva a karon készült dolgozatok közül, néhány különösen színvonalas és érdekes munkát közzé tegyünk, illetve rövidebb ismertetés formájában számoljunk be kutatási eredményekről. Terjedelmi okoknál fogva a hosszabb dolgozatoknak csak részleteit vagy rövidített változatát tudjuk közölni. A válogatás reprezentatív jellegű lesz, egy-egy számban túlsúlyba kerülhetnek bizonyos tudományterületek, de ezt hosszú távon igyekszünk majd kiküszöbölni. A rovat emellett feladatának tartja, hogy közölje a kari oktató- és tudományos munkával kapcsolatos legfontosabb információkat (TDK-rendezvények, konferenciák, kutatóutak, előadások, vendégoktatók, habilitációk, tervezett és jelenlegi kutatási és oktatási programok, tanszéki kiadványok, PhD- képzés, stb.). Az információs csatornák kiépítése folyamatban van, így ezekkel a hírekkel csak a következő számtól tudunk rendszeresen jelentkezni. Kárpótlásul -és kedvcsinálóként- ezúttal két házi dolgozatot is közlünk.

Ez a bevezető gondolatsor egyúttal felhívás a tanszékek felé, hogy minden, működésükkel kapcsolatos közérdekű hírt, valamint javaslataikat juttassák el a laphoz, de minden bölcsészhallgató számára is: keressetek bennünket tervekkel, ötletekkel, hogy a rovat a karon folyó hallgatói munka tükre (és fóruma) lehessen.

Csősz László
rovatvezető

A sorozat folytatódik

– A Történész Diákkör kiadványairól –

Forrásközlő kiadványként indult meg 1992-ben a Történész TDK Documenta Historica című sorozata. Szerzői diákok, fő célja, hogy magyarul eddig nem vagy csak nehezen elérhető egyetemes történeti dokumentumokat tegyen hozzáférhetővé. Minden füzet rövid előtanulmánnyal és jegyzetanyaggal jelenik meg, segítséget nyújtva a dokumentumok történelmi hátterének megértéséhez. (A sorozat több darabja kötelező irodalom is.)

Elsősorban történész hallgatók számára készül, de érdekességük, helyenként kuriózum értékük miatt számot tarthatnak egyéb szakok hallgatóinak érdeklődésére is. (Példaként említhető a sorozatból a bayeux-i faliszőnyeg szövegének; Benes Zúzzátok szét Ausztria-Magyarországot című röpiratának; illetve a constantinus-i adománylevélnek fordítása.)

A tervezett következő szám témája a közép- és délkelet - európai országokban élő németek deportálása a Szovjetunióba a második világháborút követően. Az eseményekkel kapcsolatos dokumentumok csak az utóbbi néhány évben váltak hozzáférhetővé, a szakirodalom is csak részinformációkat közöl, így mindenképpen fontos és hiánypótló jellegű vállalkozásnak tekinthető a magyar fordítás. A bemutatásra kerülő források jelentések az NKDV (Belügyi Népbiztosság) számára, és részletes adatokat közölnek a Magyarország, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Románia és Bulgária területéről a Szovjetunióba szállított német nemzetiségű lakosságról. (A munka a Russzkoje Prosloje 1994/5. számában közzétett dokumentumok alapján készült, fordította, sajtó alá rendezte, az előszót és a jegyzeteket írta Köteles Péter.)

Emellett további hat-hét füzet áll megjelenés előtt, köztük olyan érdekességekkel, mint Napóleon fiatalkori írása szülőhelyéről, Korzikáról, Turgot a toleranciáról, vagy a johannita lovagrend regulája.

Szintén oktatási segédanyagként adja ki a diákkör (1995-től) a Studium Füzeteket, melyben idegen nyelvű feldolgozások fordításait teszik közzé. Első négy száma Joseph Rotschild a közép- és délkelet-európai országok két világháború közti történetét bemutató munkájának egyes részeit tartalmazza országonkénti bontásban.

Mindkét sorozat darabjai megvásárolhatók a történész TDK tanárelnökénél, Pándi Lajosnál, az újabban megjelent kötetek a tanszéki könyvárusnál, a Jegyzetboltban és a Sík Sándor könyvesboltban is.

Cs. L.

Az élelemtermelés kezdetei

Kr.e. 9OOO körül, a Közel-Keleten kezdődött az a folyamat, amely az emberi társadalom történetében döntő változást hozott, lényegében mai kultúránk alapjait teremtette meg. A korábbi vadászó-gyűjtögető életmódot folytató népek körében több olyan innováció jelent meg, amely nagy hatással volt az életmódra, anyagi kultúrára és hosszabb távon a társadalmi rendszer megváltozását is elősegítette. A régészeti periodizáció szerint ez a mezolitikumból (középső kőkor) a neolitikumba (újkőkor) való átmenet idején történt.

L.Morgan a múlt század végén társadalmi szempontból a „vadságból" a „barbárságba" való átmenetről beszélt, a régészeti szempontú felosztás azonban már 1819-ben, Thomsen javaslatára három korszakot, kő- , bronz- és vaskort különített el. Hamarosan a kőkort is differenciálták, kialakították a paleolitikum és neolitikum fogalmát. Ezek a sémák kezdetben az előkerült régészeti leletek osztályozására szolgáltak, később fokozatosan telítődtek társadalom- és kultúratörténeti tartalommal. A régészet a néprajz módszertanával és terminológiájával kiegészítve lassan alkalmassá vált komplex őstörténeti folyamatok kutatására. A „kultúra" fogalmának bevezetésével, a tárgytörténet mellett az egykori társadalom, életmód stb. rekonstrukciója is helyet kapott. A komplex, gazdaság- és társadalomtörténeti szemlélet G.Childe munkáiban teljesedett ki. A közel-keleti régészeti kutatások nyomán az 193O-as években megalkotta a „neolit forradalom" fogalmát, amely a földművelésre és állattenyésztésre való áttérést jelenti, átmenetet a gazdasági tevékenység teljesen új típusához - a termelő gazdálkodáshoz.

A folyamat legkorábbi emlékei a századelőn megindult közel-keleti ásatásokon kerültek elő. A leletek tanúsága szerint a „neolitizáció" több központban mehetett végbe, ezek közül az Iráni fennsík nyugati felén magasodó Zagrosz-hegység a legősibb. A neolitikum előtti kulturális alap a kései paleolitikumba tartozó zarzian kultúra volt, melyre a kis méretű, ún. geometrikus kőeszközök használata volt jellemző. Kr.e. 9OOO körül már mezolitikus kultúrával találkozunk, ilyenek Sanidar együttesei: a Sanidar barlang és Zavi Chemi Sanidar

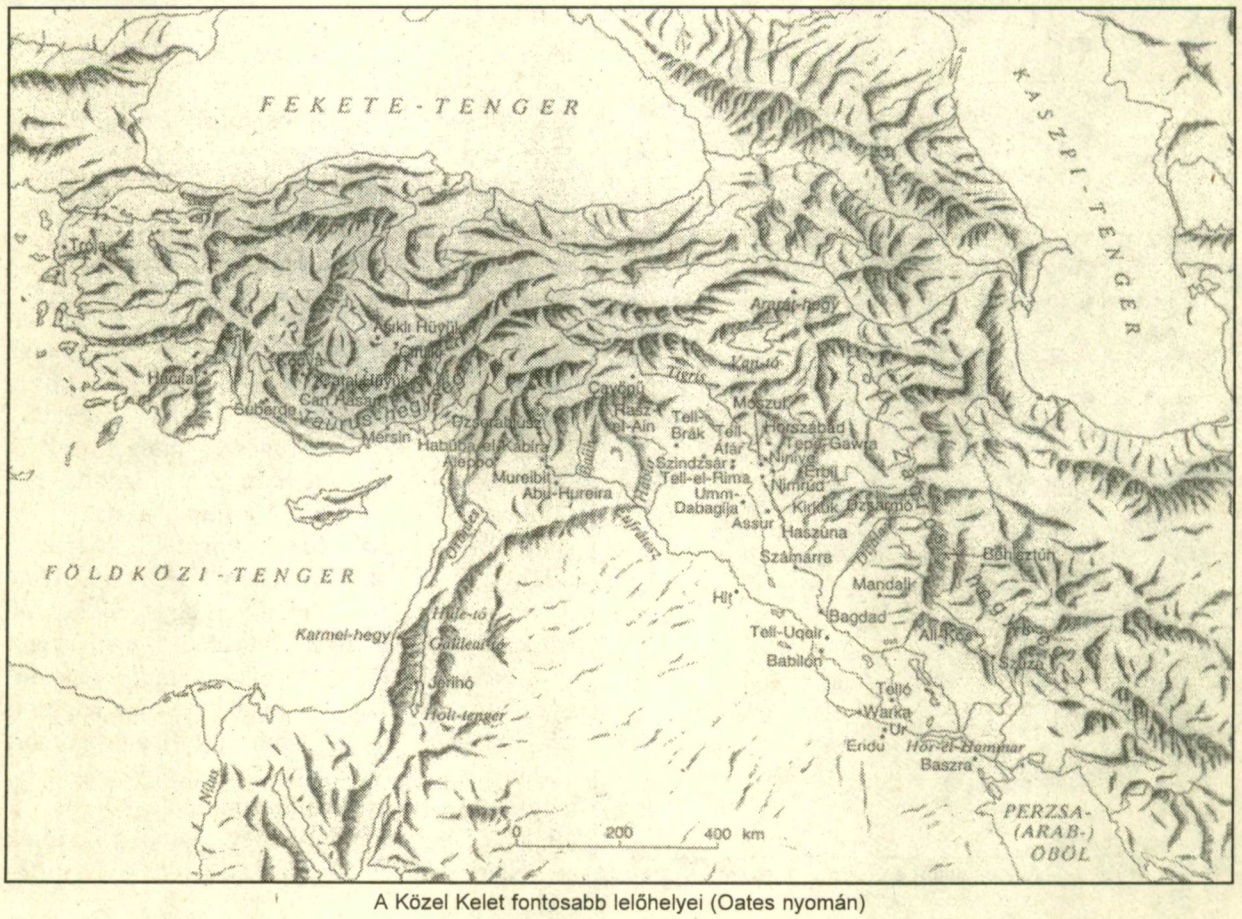

A Közel Kelet fontosabb lelőhelyei (Oates nyomán)

telepén a változások már megmutatkoznak. A kőipar még a zarzian kultúra hatását tükrözi, a táplálkozásban nagy volt a vadászott állatok szerepe. A fiatal juhok csontjainak igen magas aránya alapján a kutatók feltételezik, hogy már háziasították is ezeket az állatokat. A csontok morfológiája azonban még a vadon élő juhokéval azonos. A növények táplálkozásban betöltött szerepét nehéz meghatározni, de a telepeken nagyszámú őrlőkövet és mozsarat találtak, ezenkívül kőberakásos sarlók csontfoglalatát is, ami mindenesetre a gabonafélék begyűjtését bizonyítja. Az élelmet vermekben tárolták. A rétegek vastagsága alapján úgy tűnik, hogy ez a gazdasági forma lehetővé tette a huzamosabb ideig tartó egy helyben lakást. Nagy számban kerültek elő csiszolt kőtárgyak: ékszerek és kőbalták. A balták jelenléte a famunkák fejlődését bizonyítja, a kőalapozású, ovális alaprajzú lakóépületek is faszerkezettel készülhettek.

A Sanidariakhoz hasonló lakóegyüttesek széles körben elterjedtek: Karim Sahir és Ali Kos lelőhelyek leletanyaga is hasonló. Ali Kos már nem a hegyvidéki területen fekszik, hanem a hegyek lábánál elterülő síkságon, ez a tendencia a földművelés továbbfejlődését segítette elő.

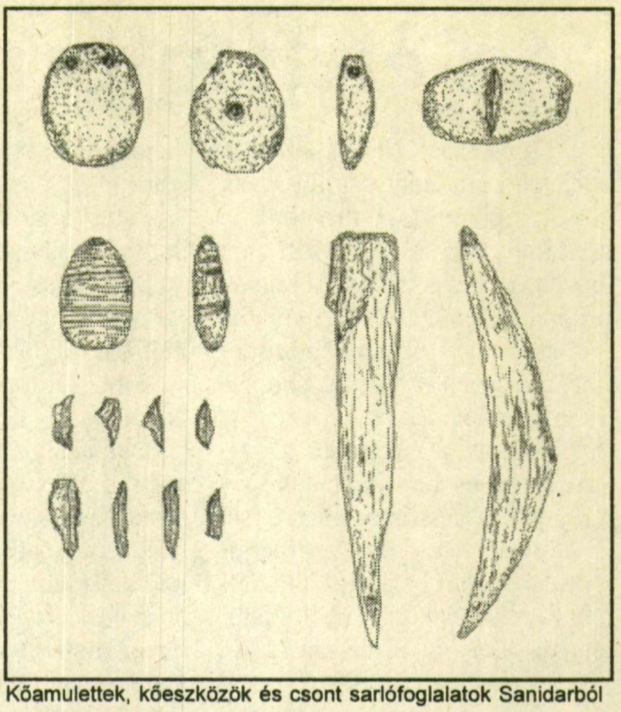

Kőamulettek, kőeszközök és csont sarlófoglalatok Sanidarból

A Kr.e. 7. évezredben virágzott Dzsarmo település már valóságos élelemtermelő közösség telepe volt. Háziállatai közé tartozott a kecske és a juh, a kései rétegekben már a sertéscsontok is megjelennek. Kétfajta búzát és árpát termeltek, előkerültek ezenkívül borsó- és lencsemagok is. Dzsarmo településére jellemző a stabil agyagépítkezés, ami a végleges megtelepedést mutatja. Edényeket is készítettek, kezdetben kőből, a fiatalabb rétegekben megjelent a dzsarmói festett kerámia.

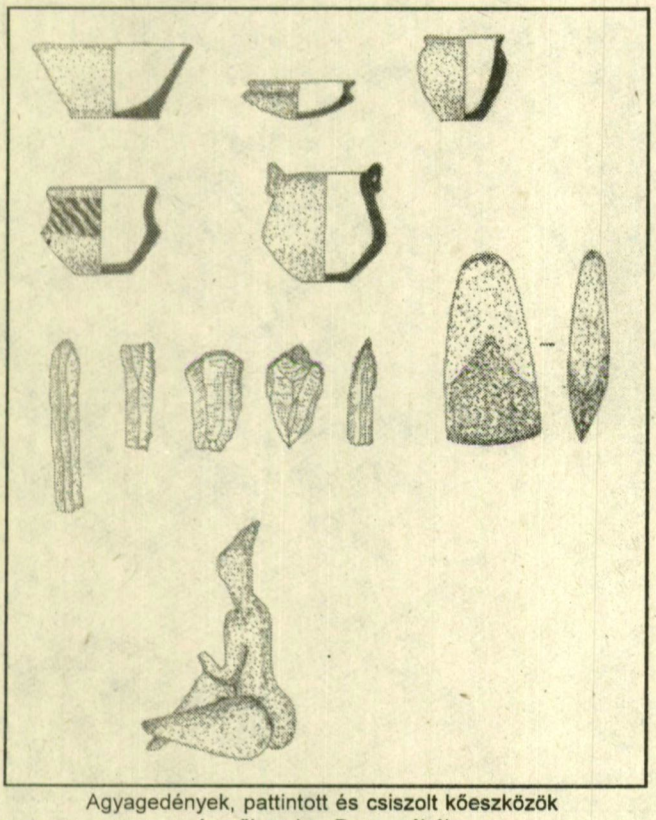

Agyagedények, pattintott és csiszolt kőeszközök és női szobor Dzsarmóból

Az egyes területek ökológiai viszonyainak megfelelően a településeken eltérő típusú a gazdaság elemeinek aránya, a hegyvidéki területeken (pl. Tepe Sarab) hiányzik az állandó építkezés. A dzsarmói festett kerámia előtti neolitikus kultúra a hegyvidékeken egészen késői időkig, Kr.e. 4. évezredig fennmaradt.

Kisázsiában a neolitikus fejlődés eredményei még markánsabban megmutatkoznak, jóllehet ennek gyökerei alig ismertek. A legkorábbi leletek a Beldibi barlang sarlópengéi, amelyek a gabona összegyűjtéséről tanúskodnak. A Kr.e. 8. évezred végén jelent meg a prekeramikus Haçilar kultúrája, ahol többféle gabonát találunk, a háziállatok közül azonban csak a kutyát ismerték.

A vadász, gyűjtögető és földművelő komplex gazdálkodási forma alapján alakult ki Kr.e.65OO körül Çatal Hüyük hatalmas települése. Alapterülete l2 hektár, a vert agyagból készült házak között valódi szentélyeket is találunk, ezek némelyike valószínűleg bikakultuszhoz kapcsolható. Fejlett volt az antropomorf szobrászat is. Az agyagedények aránylag ritkák, de kő- és faedények nagy számban kerültek elő. A gazdaság rendkívül diffe-

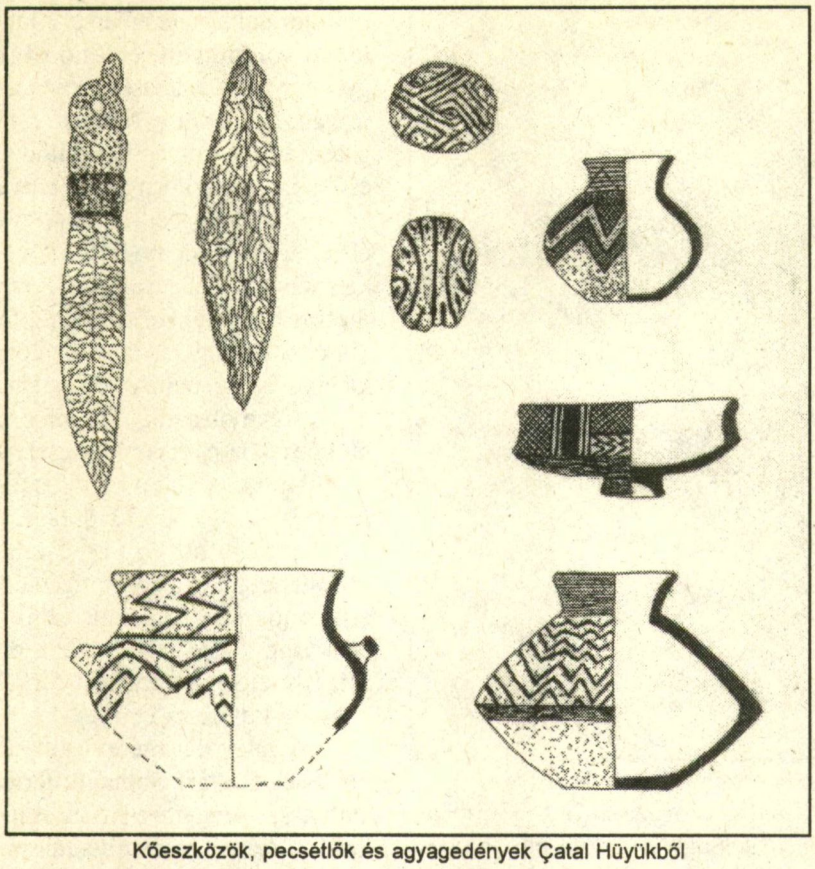

Kőeszközök, pecsétlők és agyagedények Çatal Hüyükből

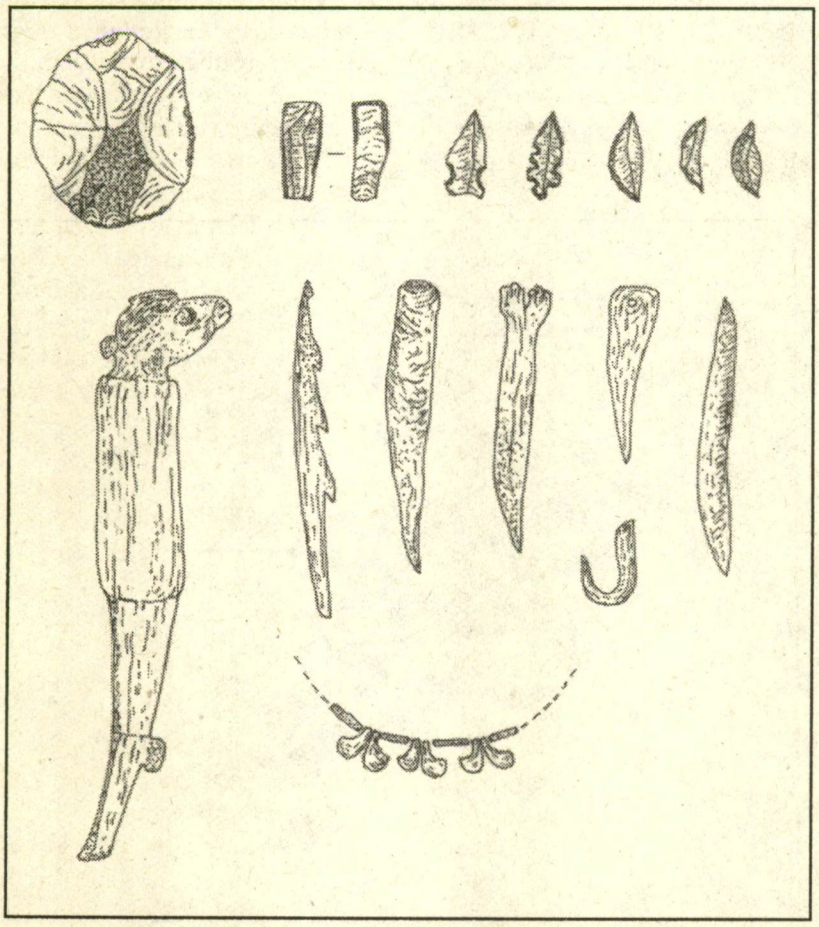

Kőeszközök, csonteszközök és nyakék a natufi kultúrából

renciált lehetett, 14 fajta növényt termesztettek. A legkorábbi rétegektől kezdve megtalálhatók a háziasított juh és kecske csontjai, a szarvasmarha- és sertésmaradványokról nem dönthető el, domesztikáltak-e vagy sem. A çatal hüyüki kultúra a neolitikus fejlődés csúcsát jelenti ebben a térségben és kapcsolódik az ún. szíriai-kilikiai kultúrkörhöz is.

A neolitizáció harmadik fontos területe a palesztinai-jordániai térség volt. A kiindulópontot a Kr.e. 10-9. évezredben élt mezolitikus natufi kultúra jelentette, melynek gazdasági alapja a gyűjtögetés, vadászat és különösen a halászat volt. A vadon termő gabonafélék gyűjtése rendszeres lehetett, mint azt a csontfoglalatú sarlók és kőmozsarak is bizonyítják. A korai letelepedést azonban, úgy tűnik, a halászat segítette elő. Eynan (Ain Mallaha) településen ötven kör alakú, 5-6 méter átmérőjű házat tártak fel. A falakat homokkal kevert agyagból és kisebb kövekből készült ovális téglákból rakták.

A natufi kultúra alapjain alakultak ki Jericho (Tell Szultan) kerámia előtti kultúrái. Kr.e. 8. évezredben fejlődött ki Jericho A. prekeramikus kultúrája. A település lakói natufi típusú, ovális alaprajzú házakban laktak. A települést sánc, és kb. 1,7 méter vastag terméskőből rakott fal vette körül (ez 4 méter magasságig maradt fenn). Különösen figyelemreméltó építészeti alkotás a 8 méter magas kőbástya, mely valószínűleg kultikus jellegű is lehetett. A lakóházakra jellemző a teraszos elhelyezkedés tudatos „tereprendezés" eredményeként.

Fejlett halottkultuszról árulkodnak az agyaggal tapasztott, ún. „modellált" koponyák.

A fejlődés következő szakaszát a Jericho B prekeramikus települése jelenti, itt a termelő gazdálkodás továbbfejlődése jellemző. Jerichón kívüli területe-

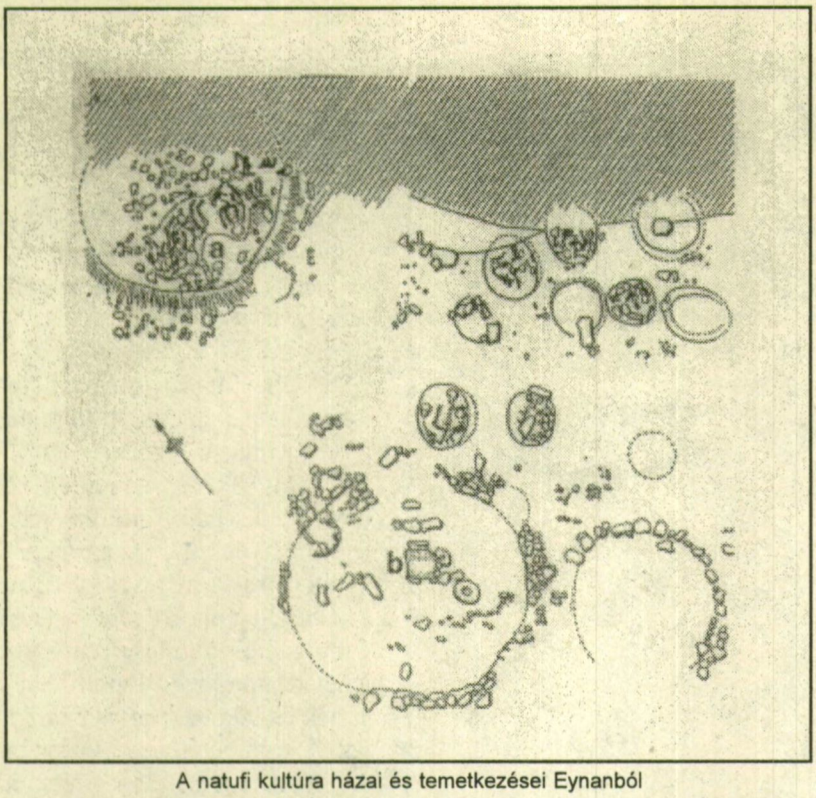

A natufi kultúra házai és temetkezései Eynanból

ken is megjelent ez a kultúra, különösen fontos ezek közül Beidha települése. Bár agyagedényeket még nem használtak, az agyagszobrászat változatos képet mutat. Beidha építészeti szempontból különleges, „sejtes" település.

Nagymennyiségű juh-, sertés- és őstulokcsont került elő, újítást jelent a macska háziasítása. Fejlett volt a növénytermesztés, árpát, kétsoros búzát, pisztáciát termeltek. E gazdálkodási forma a kezdeti szakaszban jól működött, a természeti viszonyok azonban kevéssé kedveztek a további fejlődésnek, a neolitikum későbbi szakaszaiban viszonylag „szegényesebb" kultúrát találunk.

A „neolitikus forradalom" nagy mértékben természeti tényezők függvénye lehetett. Ezek egyrészt a gazdaság jellegének megváltozását segítették elő, másrészt a földművelés és állattenyésztés megszilárdulását. A kezdeti szakaszban a későbbi termesztett növények és háziasított állatok vad elődeinek jelenléte a lényeges tényező (ilyen volt pl. a Zagrosz-hegység ún. tölgy-pisztácia övezete 600-1350 méter magasságban), a későbbi fejlődést viszont a megfelelő éghajlati- és talajviszonyok segítették , elsősorban a csapadék mennyisége. A korai szakaszban viszonylag száraz területek benépesedése is megfigyelhető, például a palesztinai-jordániai térségben. A letelepült földművelő életmód kiegyensúlyozott gazdasági rendszerré vált, a termelt növények válogatása és az agrotechnika fejlődése csökkentette a környezeti tényezőktől való függést. A biztosabb élelemtermelés demográfiai következményekkel is járt. Az új típusú életmód elősegítette az egyes kultúrák közötti kapcsolatok korai kialakulását, jelentős volt például az anatóliai obszidián (jó minőségű kőeszköz-nyersanyag) cseréje.

Új irányt vett a kultikus élet fejlődése is. Çatal Hüyükben pl. 3-4 házra jutott egy-egy, talán családi használatú kisebb szentély. Általános tendenciának tűnik a szteatophyg („zsírfarú") női szobrok tisztelete, ez talán a termékenység-kultuszra utal.

A nagyobb méretű állandó közösségek a társadalom differenciálódását segitették elő, amely a későbbiekben a szegmentáris és központosított törzsek kialakulásához vezetett, megindult a társadalmi fejlődés azon formája, amely végső soron jelenkorunkig elvezet..

Marton Tibor

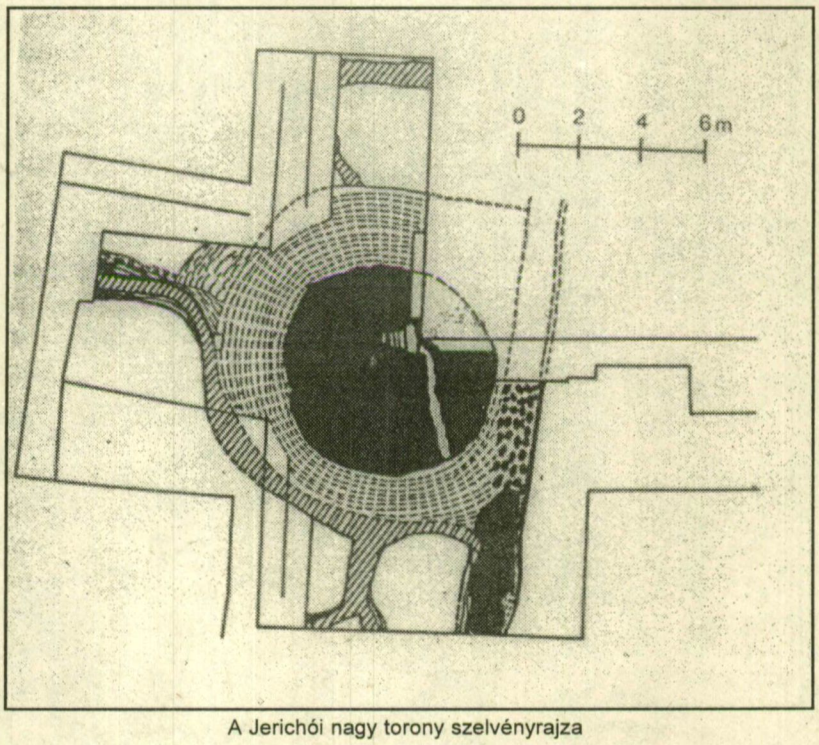

A Jerichói nagy torony szelvényrajza

A.BLOK HELYE AZ OROSZ SZIMBOLIZMUSBAN

Az orosz szimbolizmus kialakulása szoros összefüggésben áll a XIX-XX. század fordulójának kaotikus hangulatával, forrongó életérzéseivel, melyek a világot hivatottak megváltani. Az orosz szimbolizmus legfőbb sajátossága, hogy a társadalmi megrázkódtatások éveiben bontakozott ki, és továbbfejlődött azokban az években, amikor összeomlottak az oroszországi életforma tartópillérei és létrejöttek az új társadalmi rend előfeltételei. Ez a szimbolizmus szorosan kötődött a korhoz, amely létrehozta, s amelyet kifejezett.

Először néhány mondattal jellemezném ezt a szimbolizmust, majd rátérek Alekszander Blok költészetének szimbolista elemeire.

A XIX. század végét - XX. század elejét Sargina Ludmilla véleménye szerint a puskini „aranykor" mintájára az orosz irodalom „ezüstkorának" nevezhetjük. A hivatalos marxista elméletek, gondolatok mellett nagyon gazdag, tevékeny „munka folyt". Kevés dokumentum tanúskodik a provinciális „nietzscheánizmusról", az „erotikum" kultuszáról, valamint a halálkultuszról. Divat volt a szalonokban Krisztusról és Antikrisztusról beszélni. A hangulat kísértetiesen hasonlított a középkorhoz (szimbólumok bölcsője), hiszen a szalonok mellett a „tornyokban" éjszakai virrasztásokat, „barlangokban" hajnalig tartó orgiákat rendeztek. Emellett különböző furcsa áldozatokat mutattak be mindenféle fiktív szentségnek.

„A mi művészetünkből hiányzik a mámorító és lebilincselő alkohol" - írta Csehov, mintegy megérezve azt, hogy ez a társadalmi életvitel nem adja meg a teljességet - amelyre később maga is törekedett. Ez a társadalom beteg, görcsösen ragaszkodik valamihez, amit a sajátjának érez. S hogy ezt a görcsöt feloldják, ehhez volt szükség a „mámorító alkoholra". Ezt az alkoholt csak a hanyatlás, válság és dekadencia korszakában sikerült megtalálni az orosz alkotóknak. A művészet számukra önállóvá vált. Úgy vélték, hogy az orosz szimbolizmusnak történelmi küldetése van. Érdekes az orosz nép ilyen parabolikus képekben való gondolkodása. Újfajta kapcsolatot és harmóniát akartak teremteni a szellemi világban, amely által megvalósulhatna az anyagi világ harmóniája is. Legfőbb törekvésük a dualizmus elérése volt. Azaz itt kell hagynunk a földi immanenciát ahhoz, hogy ne az életben, hanem a létben keressük a választ. Ez a transzcendens világkép segít eligazodni abban, hogy a hagyományok őrzése mellett igazi személyiséggé váljon az ember, s kiemelkedjen a társadalomból szellemi arisztokratizmusa által.

Alekszander Blok (1880 - 1921) is ezt a fajta szellemi pozíciót képviselte az orosz írók között a XX. század első két évtizedében. Az ő művészete összegezte és zárta le az orosz szimbolizmus mozgalmát. Akárcsak barátait, őt is Szergej Szolovjov inspirálta a hitre, amely a misztikus várakozás szükségességét hirdette, azét a várakozását, amellyel a világvégét várták.

Blok számára az igazi sikert a 1904-ben megjelent „Versek a Szépséges Hölgyről" c. könyve hozta meg. Ebből az orosz „trubadúr" pozícióból fokozatosan, lépésről-lépésre haladt a szimbolizmus temploma felé. A jólétet, ami eddig körülvette Blokot, felváltotta a forradalom hangulata. Így a költő a maguk valóságában ismerhette meg olyan szavak valódi jelentését, mint prostituáltak, gyárak, munkások, pusztulás ...

Nem elégítette ki őt többé az a mesterséges világ, amit költőtársai alkottak maguknak. (Zinaida Gippiusz, Merezskovszkij; tornyok, barlangok; szentségek)

Így verseiben a „Szépséges Hölgy" Fénylő látomássá, Ragyogó, Tiszta, Alkonyi Szűzzé, Égő Csipkebokorrá válik.

Megjelenik művészetében az orosz írók gyakori témája: a hasonmás problémája is. Blok különböző változatokban örökíti meg: vagy öreg zarándokként ábrázolja; vagy Janus-arcú, egyszerre jó és rossz/gonosz szerzetesként; hol pedig Pierrot és Arlequin hagyományos maszkjában. Ez a motívum már a „Szépséges Hölgy" ciklusában megjelenik:

A rózsaszín bolondok ócska
Meséiben már nem hiszek.
Pokolba minden álmot! Pokolba
minden próféta versemet!

(Amikor rozzant és öreg lettem)

Ez a vers szinte don quijote-i hangulatot idéz. A versben a lovagról kiderül, hogy kardja papírból van, a megújulás világa pedig nem egyéb mint bolondok álarcosbálja, amelyet kinevet az Arlequin-alteregó. A romantikus képekben csak a gyermekszemű Pierrot tud hinni, az „öreg", a „rozzant" - a vers írásakor még fiatal - Blok már nem.

Az álom említése ebben a kis részben az éjszakához kapcsolja az ember gondolatait. Emésztő reflexek hatalmasodnak el a költőn - el akarja felejteni verseinek egy részét, meg akar tőlük szabadulni. Ebben a színeket is összekeverő költői képben a Pokol és a prófétaság kontrasztja adja meg azt a feszültséget, amely valóban az élet diadalát hozza a „rózsaszín bolondok" világával szemben. Egy barátjához írt levelében azt írja ekkor Blok: kinőttem a „kamaszkori misztikát", az „Elíziumi mezőkre léptem". Vagyis Blok átlépve az immanenciát kezd felemelkedni a transzcendens világ ontikus leképeződéseihez, amelyhez a megtapasztaláson keresztül vezet az út.

Hogyan is jelenik meg mindez versekben?

A „Szerelmem, hercegem, vőlegényem" c. verset fogom elemezni. A lírai hős valóságos ember, telve rémülettel és ujjongó várakozással; ez a hős fehér templomok mélyén imádkozik

(„tornyok"), gyertyát éget, s szerelmesét virággal várja, úgy hódol szépségének. A vers egyben kifejezője a köznapi, pszichológiai részleteknek; a jelzők, a metaforák, sőt még a sajátosan szimbolikus költői képek is („fehér virágok", „nászi hajnalok") természetesen illeszkednek a vers egészébe, amelyben árnyéka sincs a kinyilatkoztatásnak és az elméletieskedésnek:

Szerelmem, hercegem, vőlegényem,
szomorú vagy a tarka réten.
Én a túlsó parton, aranyló mezőkön
kúszó folyondár vagyok.

Érdekes, hogy Blok a hölgy szemszögéből írja a verset. A hölgy önmagát kúszó folyondárral azonosítja. Ezzel a szimbólummal megváltoztatja, szinte felborítja a férfi és nő közötti hagyományos, „lovagi" viszonyt. A vőlegény szomorúsága a passzivitás érzetét kelti az olvasóban, míg a folyondár kúszása az aktiv mozgást szimbolizálja. Ez a kúszó folyondár olyan, mintha fallikus szimbólumként magához ragadná a kezdeményezést:

Röpke álmaidat derengő
sápatag-fehér virágként elfogom.
Pompázó virágomat, mint fáradt
fehérszügyű paripa, eltaposod.

Újra megjelenik az álom, az éjszaka, amiről már korábban kiderült, hogy Blokban a pusztítás, az emésztés érzetét kelti.

A hölgy, illetve a kúszó folyondár az, aki a szerelmet, a fehérszügyű paripa álmait elfogja. Maga a kép is bizarr: egy folyondár és egy ló szerelme. S hogy visszaálljon a „lovagi" rend, Blok egy érdekes megoldást alkalmaz. Mégsem a folyondár „kezdeményez", nem ő indítja el az eseményeket, ő „csak" felkúszik a paripára, nyugodt meleget talál ott - s a paripa eltapossa az ő virágát. Talán éppen kettejük szerelmének gyümölcse ez a virág, amely most a pusztulás áldozata lesz. A folyondár fehér virága és a paripa fehérsége így szembeállítódik egymással. A folyondár színe az ártatlanságot, tisztaságot jelképezi; a hitvesi fehér reminiszcenciáját adja. Azét a hitvesét, aki próbál mindent kiállni azért, hogy társa a múló időből kilépve megízlelhesse az örökkévalóságot. Vele szemben a paripa fehérsége már nem annyira egyértelmű. Ő elárulja a szerelmet, eltaposssa azt. Fáradtságát próbálja így újra élénkíteni. Valamiféle „táplálékot" keres a folyondárban, olyan anyagot, amellyel ő továbbra is létezni képes:

Ó, a hallhatatlanságomat taposd el,
a tüzet én teneked megőriztem.
Remegve gyújtok gyertyát
a sápadt hajnali misén.

A folyondár halhatatlanságát nem lehet eltaposni, hiszen ő az aki, tartogatja, őrzi a tüzet; Prométheusz tüzét - az *örök* élet kifejeződését. Már nem csak a folyondár virágja sápadt, most már a hajnali mise is az. Olyan ez, mintha egy visszafordított panteista kép lenne. Nem a személyek oldódnak fel a természetben, hanem a természet áramlik beléjük, s válik hozzájuk hasonlatossá. Ez a mozzanat megint egy tipikusan Blok-i éjszakai misztikus szimbólummenet: a személy birtokolni kezdi a természetet, amely beléáramlik. A mise nem egyéb mint maga a természet, s a gyertya gyújtása a hajnal közeledését jelenti.

Feltűnsz a templomban,sápatag-arc,
az égi királynő elé járulsz,
mint gyertyaláng, úgy reszketek,
megéreztetem az ismerős remegést.

A paripa belépve ebbe a templomba, átalakul. Őrá is átragad a vers domináns színe: a sápadtság. Vajon kit jelképez a versszakban szereplő égi királynő? Lehet, hogy valamiféle felsőbb szentséget takar? Nem hiszem. Szerintem ez az égi királynő maga a folyondár, a hölgy, aki szépségével váltja ki a tiszteletet és szeretet, amivel a paripa, azaz a lovag adózik neki. Tehát mégis a folyondár az aktívabb fél? Nem, mégsem; ő puszta létével váltja ki ezeket az érzéseket, s viszonozza őket. S újra egy fallikus szimbólum jelenik meg: a gyertya. Ráadásul ő lesz most újra a tűz forrása is, amihez hozzájárul egy új érzés, a remegés.

Feletted néma vagyok, mint
gyertyaszál,
előtted zsenge vagyok, mint
virágszirom.
Várlak vőlegényemet,
mindig menyasszony és örökké
asszony.

Ebben az utolsó versszakban némiképp tisztázódnak a viszonyok. A gyertyaszál és a virágszirom a folyondár két arcát mutatják be. A gyertya képviseli a maszkulin tulajdonságokat - némaságával uralkodik, így vívja ki a férfi tiszteletét. Gyengeségét, esendőségét pedig a virágszirom volta adja meg. Akárcsak Ibsen Solvejgje - ő is várakozik. Várja, hogy a paripa eltaposssa az ő halhatatlanságát - s ezáltal a lovag képviselje tovább az örökkévalóságot azzal, hogy átveszi a folyondár tulajdonságait, s emlékezetében hordozza őt.

A „várlak" és a „mindig menyasszony" szavak utalnak arra tisztaságra, amely a folyondárt övezi, amit már a második versszakban is megismerhettünk. Az „örökké asszony" szintagma jelenti azt, hogy az égi királynő valóban a hölgyet takarja, a templom királynőjét. Így a természet temploma egyben a szerelem templomává is válik, s a szerelmesek közti viszony némiképp Philemon és Baucis kapcsolatára emlékeztet - vagyis az örök értéket, a transzcendens szerelmet hivatott kifejezni. A vers első változatának címe: „Örökre". Ebben a változatban már a cím is sugallja a záróversszakban kifejezett gondolatokat. Érdekes lehet ez az „örök asszony" olyan szempontból is, hogy ő az a misztikus lény, aki újjászüli a világot azáltal, hogy mindig újabb és újabb „szenvedélyes életerő" fakad belőle.

A korabeli kritikusok nagyon változatosan fogadták Blok „örök asszonyát". Kornyej Csukovszkij például azt hangoztatta, hogy ez az egész versciklus tulajdonképpen kisregény egy kamaszról, aki halálosan beleszeretett a szomszéd kisasszonyba, és „Fénylő Szüzet" alkotott belőle.

Vlagyimir Orlov már óvatosabban fogalmazott, amikor azt írta, hogy a ciklus „minden misztikus máz ellenére, olyan versekből áll, amelyek gazdagították az orosz szerelmi és tájlírát, s kívül esnek a misztikus értelmezés és interpretáció körén."

Szerintem Blok költészetét nem szabad a misztikus interpretáció figyelembe vétele nélkül értelmezni.

Blok így vall önmagáról: „nem állítom, hogy mentes lennék a dekadenciától, de ki az, aki manapság mentes tőle?"

Blok későbbi művészetében érettebb képeket fest, erősebben kifejtettek a szimbólumok. Úgy érzem, hogy ez az a vers, amelyben a szimbolizmus csírája azt a gyönyörű feszültséget okozza, amivel Blok képes volt túllépni mind az emberi, mind az azon kívül eső igazságot.

„Nem! Vesszek el inkább a fagyban!
Nincs nyugalom! Nincs feledés!"
(A földi szív megint kihűl)

Novák Anikó

Szépirodalom

rovatvezető: Kelemen Zoltán

Ugró Béla:

Minden ami szép

Égbe szállnak földi angyalok
a sokezernyi csillag milliárd,
létbe fúlva tündöklik a Szellem
titkon lesve újabb nagy csodát.

Istenektől hangosak az erdők
lenni volna megint újra jó,
de méhfalából kiszakít a Semmi
ki szónélkül is szótlan, szónokol.

Csodatavasz hamut szór a nyárban
harmóniát tündér tánca lejt,
szemek néznek ajtók mögött állva,
hogy elfelejtsen az is aki Szent.

Utánunk is sorban integenek
az arcnélküli viaszfigurák
mert a meghasadó égbólt tűzfaláról
Hádész szíve vérben csüng alá.

Fátyolkendőt lebbent fel az éjjel,
tengertükrén fényben ring a Lét,
mert istenektől hangosak az erdők
és földre szállott minden, ami Szép.

Plugor Magor:

Minden ami szép

Istenektől hangosak az erdők
-áfonyát taposnak reggelig
és sűrű párában a gyógyferdők
fekete mustját bőrükre kenik

Négy táltossal felvonul a hajnal
és szétnyílnak a nemlét rácsai
mérik egymást és buja kacajjal
eltömik éjpatáik nyomait

A fény e négy táltos tömlöce
hátuk ostorozza sugaras zab
és a hazavándorlók törkölye
nyelvük alá önti a parazsat

Istenektől hangosak az erdők,
s őrült benne minden emberséta
tisztásokon gyönyörködve fennkölt
pöffeszti a láthatár karéja

S hogyha fürdik a lombban Dánáé
kátyúba vetve mind a vándorkocsit
feledve bakot s merre ló szekér
az égtengely szálfákhoz csapódik

S már száll szénából az istenillat
száll Dánáé húsából a felhő
minden ami szép páraként elhagy
istenektől hangosak az erdők

Mircea Eliade:

TIZENKÉTEZER BORJÚFEJ

A férfi a levegőbe lendítette az üres üveget, jelentőségteljesen megrázta és intett a kocsmárosnak, hogy hozzon még bort. Színes zsebkendőt vett ki a ruhája zsebéből, és elmerengve törölni kezdte homlokát. Középkorú férfi volt, erős testalkatú, majdnem kövér, kerek, vértolulásos arccal, kifejezéstelen ábrázattal.
A kocsmáros közeledett, lábát enyhén húzta.
-Ha eddig nem jöttek, ezután már nem fognak, mondta, letéve a kancsót. Mindjárt tizenkettő...
A férfi mosolyogva figyelte és zavartan csavargatta ujjai között színes zsebkendőjét.
-Már nem jönnek! ismételte lassan a kocsmáros, jól megnyomva a szavakat.
Mintha csak akkor hallotta volna először, a férfi idegesen keresni kezdte óráját, majd fejét hátravetve messziről figyelte a mutatókat, hosszan, komoran, kínlódva, hogy ne pislogjon.
-Tizenkettő lesz öt perc múlva, mondta csendesen, mintha legalábbis nem akart volna hinni a szemének.
A nadrágszíjára erősített láncról egy hirtelen, rövid mozdulattal levette az órát. Cinkos mosollyal a kocsmáros felé nyújtotta.
-Na, fogd meg! Mit mondasz? Mit gondolsz, mennyit nyomhat?
A kocsmáros sokáig méregette mindkét kezében, határozatlanul.
-Nehéz, mondta sokára. Mintha nem is aranyból volna. Túl nehéz ahhoz, hogy aranyból legyen...
-Királyi időmérő! Ogyesszában vettem. A cáré volt...
És mert a másik, miután néhány másodpercre elcsodálkozott, fejét megindultan ingatta, majd visszafordult a pulthoz, emez karját megragadva igyekezett feltartani.
-Gore vagyok, mondta. Hozz egy poharat és gyere igyál velem. Gore Jankó, megbízható és életrevaló ember; ahogy a barátaim mondják...
Egy túlpakolt kamion haladt el a kocsma előtt, s megremegtette annak egyetlen épen maradt ablaküvegét. Gore mosolyogva támasztotta meg állát a tenyerében. Érdeklődve figyelte a kocsmáros mozdulatait. Látta, ahogyan kiválaszt egy poharat a pult alól és sokáig, alaposan mossa, folyton a szeméhez emeli. Kezében a pohárral, a kocsmáros az asztal felé indult. Nem sietett, lábát lassan húzta. Amikor szótlanul, összpontosítva töltött magának a boroskancsóból, Gore csendesen megkérdezte:
-Ismersz egy Paunescu nevűt?
-Paunescu úr a Pénzügytől? így a kocsmáros.
Poharát megtöltötte, majd ajkai elé emelte; végül hirtelen megállította, mintha az utolsó pillanatban valami eszébe jutott volna.
-A Pénzügytől, erősítette meg Gore.
A kocsmáros gyorsan kiürítette poharát. Aztán inge ujjával megtörölte bajszát.
-Itt lakott mellettünk, a 14-es szám alatt, de már elköltözött. A bombázás után, tette hozzá gúnyos pislogással. Mondják, hogy talán a minisztérium rendelte volna így.
Ismét jelentőségteljesen pislogott. De Gore ezt nem látta. Találomra végignyújtotta karját az asztalon és rálelt a színes zsebkendőre. És unottan, majdnem kényszeredetten törölni kezdte a homlokát meg az arcát.
-Semmit sem mondott, szólalt meg hirtelen. Csak annyit, hogy ha szükségem lenne rá, ne a minisztériumban keressem, hanem egyenesen ide jöjjek, a Szépek utcájába. De a 14-es szám alatt senki sem lakik. Kihalt.
-A bombázás után költözött el, ismételte el a kocsmáros, lassan a pult felé közeledett. Mennyien haltak meg akkor is!...
Két komor sofőr lépett be anélkül, hogy akár egy szót is szóltak volna és ahhoz az asztalhoz ültek, amely mellett még őrizte üvegét a keret. Gore ismét az órájára pillantott, minél távolabb tartva magától.
-Tizenkét óra tíz - sóhajtotta súlyosan.
-Már nem jönnek- mondta a kocsmáros. A mai napot is átvészeltük. Megsegített az Úr meg a Szűzanya, és megúsztuk...
Gore gyorsan mellékzsebébe süllyesztette óráját, majd tenyerével felvidultan az asztalra csapott és így kiáltott:
-Fizetés, főnök, mert sietős a dolgunk!...
Aztán egy kurta erőfeszítéssel felemelkedett a székről, feltette kalapját és tétovázva a pult felé indult.
-Dolgunk van! Sietünk! mondogatta többször is, nagyon hangosan, mintha legalábbis mindenkinek szólt volna.
Leszámolt néhány bankót és anélkül, hogy megvárta volna a visszajárót, parolázott a kocsmárossal, kezét jó erősen megszorítva.
-Még hallani fog rólam, mondta. Még hallani fog Gore Jankóról.
Az utcára érve a májusi délidő mézes melege fogadta. Vadrózsa és faltörmelékszag terjengett. Gore fejébe nyomta kalapját és komótos léptekkel útnak indult.
-A csirkefogója! - szürte ki foga közt, amint a 14-es számú ház előtt elhaladt.
Szerény, külvárosi ház volt, több helyütt megrepedezett vakolattal.
-A disznója! Idehülyít, a maga részére meg elintézi a kiköltözést. Barom állat! Megette három milliómat és lelépett, hogy biztonságba helyezze magát. Itthagy magunkra, bombázás idején!
Ingerülten meggyorsította lépteit, de amint az utca végére ért, hirtelen megállt, káromkodott egyet, majd szinte szaladva fordult vissza. A 14-es szám előtt lekapta kalapját, és egész tenyerével ránehezedett a csengő gombjára. Sokáig maradt így: egyik kezében kalapja, a másik a csengőnek támasztva; a hangot hallgatva, amely mintha nagyon messziről tért volna vissza, együttérzően, panaszosan, egy elhagyott házból. Érezte, ahogyan kövér izzadtságcseppek gyűlnek a szemöldökén, mégsem szánta rá magát, hogy kezét a gombról levéve, letörölje őket. Dühös volt. Akkor búgott fel sikoltón, valószínűtlenül a sziréna. Gore előre érezte, hogy elpuhulnak a lábai, és reményevesztetten felemelte tekintetét. Az ég fakó-kék volt, néhány találomra csúszkáló fehéres felhővel, amelyek mintha nem tudták volna eldönteni,hogy merre tartsanak. „Bolondok ezek! elmúlt tizenkettő, mi leli őket?" ocsúdott fel, a helyzetet átgondolva. Remegve kezdte keresni zsebkendőjét és öntudatlanul húzta végig arcán. Zajokat vélt hallani a szomszédos házakból, csapódó ajtókat meg egy éles hangot, egy fiatal nőét.
-Jancsika! kiáltotta a nő. Hol vagy Jancsikám?
Gore lopva szórta tekintetét minden irányba, aztán állát határozottsággal lejjebb, mellkasa felé hajtotta, majd futásnak eredt az utcán felfelé. Egy utolsó, hosszú, riadt nyögéssel a sziréna elhallgatott. „Hatezer borjúfej, a legjobb minőségűből", gondolta Gore.„ Van exportengedélyem is. Csak hagyja jóvá a Pénzügyminisztérium..." Abban a pillanatban egy kerítésre ragasztva meglátta a jólismert, fekete feliratú plakátot: egy mutató ujj: 20 méterre innen légoltalmi óvóhely. Érezte, ahogyan a vér ismét arcába tolul, és még gyorsabban futott tovább. Amikor a kiskapu elé ért és kinyitotta, egészen közelről egy szakaszvezető rövid füttyjelét hallotta.
A feketére festett mutató ujjas plakát által vezetve, Gore az udvar aljában lévő pincelakásszerűség felé vette az irányt. A bejáraton nagybetűs felirat hirdette: Óvóhely tíz személy részére. „Nem volt ideje, hogy megteljen, biztosan találok itt helyet", mondta magának, majd benyitott. Cementezett aljú kis szoba volt egy befalazott ablakkal. A plafonról egy mocskos villanykörte lógott alá; egy vízzel telt üst meg néhány homokoszsák állt a fal mellé támasztva. A helyiség közepén két fapad. Egy öregember és két nő nézte, ahogyan bement, bár szemernyi érdeklődést sem mutattak.
-Jó reggelt! mondta Gore nehézkesen fújtatva, de mégis

megerőltetve egy mosollyal. Iszonyúan futottam, tette hozzá, és zsebkendőjével törölni kezdte arcát. Azt hittem, hogy ma már nem jönnek...
-Én azt mondom, hogy ez nem valódi riadó, mondta az öreg szinte váratlanul vastag hangon. Hallottam ma reggel a rádióban: légi gyakorlatokat végeznek. Az este is bemondták! Ez egy gyakorlat!...
Ahogy beszélt, szemmel láthatóan fellángolt. Még szép arcú, méltóságteljes öregúr volt: sűrű, ősz, majdnam fehér hajú, és szakadatlan pislogva, szemei mintha könnyben úsztak volna. Az egyik nő odafordította fejét, és ingerülten nézett rá. Idős nő lehetett, de a kora kitalálhatatlan. Széles, foltos arca és nagy, majdnem torz szája volt, fakó és szabálytalan fogakkal. Miután odavetett egy hosszú, gunyoros pillantást, hirtelen szomszédasszonya felé fordult:
-Asszonyom, én nem maradok tovább! Nem tetszik nekem ebben a pincében. Reggel óta lüktet a bal szemem. Rossz előjel...
-Erzsi! kísérelte megszakítani a másikat.
-Azt mondom, menjünk már haza, nagysága, folytatta a nő egyre gyorsabban. Jobb odahaza. Én azt mondom...
-Erzsi, emelte fel hangját egyszerre a másik, ne bosszants, mert a vér a fejembe tolul és megint rosszul leszek!...
Ez a nő olyan ötven évesnek tűnt; ösztövér volt, hosszú orrú és hideg, színehagyott szemű. Egyszerűen, mégis kacéran volt öltözve; folyton egy halvány rózsaszín sálat igazgatott a nyaka körül. Gore rögtön megértette, hogy a hölgy jómódú, és fejével többször is biccentve engedélyt kért tőle, hogy leülhessen az elülső padra, az öregúr mellé. De egyik nő sem válaszolt üdvözlésére.
-Pitesti-i vagyok, kezdte zavartan. Ügyleteim miatt járok errefelé. Tizenkétezer borjúfej a legjobb minőségűből. Exportengedélyünk is van, mindenünk van, ami csak kell... Egy Gore van, Gore Jankó! tette hozzá valamivel mélyebb hangon, közben pedig sorra nézte őket egy ravasz mosollyal, mely felderítette arcát.
De mintha senki sem hallotta volna. Valószínűtlen közönnyel nézték, mintha ott sem lett volna mellettük. Erzsi szakadatlan vetette a kereszteket és mormolta az imákat.
-Elhoztad a sókat? kérdezte a nagysága ingerülten.
Az asszony bólintott, de suttogva folytatta imáját.
-Ne imádkozz annyit, még idevonzod a bajt.! kiáltott fel az asszonyság.
Gore éppen keresztet akart vetni, de meggondolta magát.
-Talán szerencsénk van és továbbmennek Ploiesti felé, mondta. Talán csak azért haladtak el itt, hogy ránkijesszenek. Őket Ploiesti érdekli. A fúrótornyok, a kőolaj...
Senki sem válaszolt neki. Az öregúr, úgy tűnt, újra feldühödik.
-Saját fülemmel hallottam ma reggel a rádióban, bemondták, hogy légvédelmi gyakorlatokat fognak végezni, kezdte.
Aztán hirtelen felugrott a padról és az ajtóhoz közelített. Fejét enyhén meghajtotta, hallgatózott. Gore elővette óráját, mintha csak véletlenül tenné, hosszasan méregette a jobb tenyerében, majd áttette a balba. Könnyed, gyanakvó léptekkel az öreg visszafordult a szoba közepéhez.
-Királyi időmérő, mutatta neki Gore. Alkalmi vétel, Ogyesszában. A cár órája volt... Vegye csak a kezébe, meg fog ijedni!...
Le akarta venni a vastag aranyláncról, amikor az öreg, mint aki meg sem hallotta őt, odaszólt az asszonyságnak:
-Vannak hírei Paunescu-ról, tisztelt Popovici asszony? kérdezte gúnyos mosollyal.
-Mi köze hozzá? ugrott fel hirtelen s haragosan Erzsi. Fizetné inkább a lakbért!...
-Erzsi, kérlek, ne avatkozz bele, szakította félbe úrnője.
Majd rövid tekintetet vetett az öregre és megvonta vállát anélkül, hogy egy szót is szólt volna. Gore, hirtelen izgatott lett, de folytatta az óra méricskélését, úgy téve, mintha nem is hallgatná őket.
-Én felhívtam a figyelmét, hogy az nem komoly ember, szólt az öregúr. Megvannak nekem is a kapcsolataim. Tájékozódtam, azt ne higyje...
Gore érezte, ahogy elfutja a méreg. Ha Paunescu becsületes lett volna, ha szavahihető ember lett volna, már régen megszerezte volna a jóváhagyást a Pénzügytől, amiért már megelőlegezett neki három milliót. És akkor ő most a határon lenne az áruval: hatezer borjúfej. Tiszta haszon: negyven millió. Nem vesztegetné az idejét Bukarestben, nem érte volna itt a bombázás...
-Ismeri Paunescut?- kérdezte az öreget, nem tudván uralkodni magán. Paunescut a Pénzügytől?
Az öreg megelégedett annyival, hogy mosolyogva megvonja a vállát, anélkül, hogy ránézett volna.
-Ha legalább nem ismerném! mondta. Végtére is, én megtettem a kötelességem, idejében figyelmeztettem...
-Jól ismeri? Milyen ember? kérdezte suttogva Gore.
Mintha nem hallotta volna, az öreg elhaladt mellette és visszaült a padra. „Bolondok ezek!" gondolta Gore. Elfordította fejét és köpött, aztán zsebkendőjével megtörölte a száját.
-Asszonyom, én nem maradok tovább! kiáltotta Erzsi és felpattant, mint akit megégettek. Megint elkezdett lüktetni a szemem!...
-Őrült vagy! mondta Popovici asszony a karját megragadva.
Gore keresztet vetett és elfordítva fejét, ismét köpött egyet.
-Ha gyakorlat, akkor maga minek jött ide?! szólt Erzsi az öreghez nyers, éles hangon, majdnem sikítva. És minek marad? Csak azért jött,hogy nekünk bajt hozzon?...
Abban a pillanatban Gore meghallotta a bombariadó zárójelzését és felemelkedett a padról.
-Megúsztuk! kiáltotta.
-Én is a házban lakom és törvényes jogom van ehhez az óvóhelyhez, válaszolt méltóságteljesen az öreg.
-Szerencsére megúsztuk! szólt Gore, és keresztet vetett. Aztán az öreghez fordult: Igaza volt. Nem bombázás volt. Nem hallatszott egyetlen ágyú sem. És meddig tartott?... Gyorsan előkapta óráját, megnézte messziről, homlokát összeráncolva: Nem tartott öt percig sem!
-Meg fogsz őrjíteni ennyi imádkozással! suttogta Popovici asszony, karjánál rángatva Erzsit.
Gore egyetlen tekintettel végignézett rajtuk és mosolygott.
-Lehet, hogy az Úristen meghallgatta az imáidat és azért nem volt bombázás, és kiáltott felvidulva.
Útnak indult, de az ajtó előtt bizonytalanul megtorpant néhány pillanatra, sorban végigmérte őket. Az öreg a mennyezetre szegezte tekintetét.
-Maradnak még? kérdezte Gore. Nem volt elég ennyi?
De mert senki sem határozta el magát egy válaszra, hirtelen kinyitotta az ajtót.
-A bolond anyátokat! szűrte ki foga közt, a küszöbön.
Csak később, az utcán vette észre, hogy a napfény elvakította , és hogy tudatlanul mászkál, anélkül, hogy látná, hová lép. Az az állat Paunescu! Érezte, hogy miatta szállt el az öröme. „Hatezer borjúfej, idézte fel folyton, a végsőkig kétsébeesve. Tiszta haszon, negyven millió. Befogta a szemem. A bolondját járatta velem. Átvágta Gore Jankót!..." Meggyorsította a lépteit, de nem tudta indulatát megfékezni. Kalapjával kezében járkált és közönyösen törölte arcát. És, egyszercsak, a 14-es számú ház előtt állva tért magához. Egy pillanatra megállt, a kerítésen át egészen messzire az udvarba köpött.
-Tolvajok! üvöltött.
Fejébe húzta kalapját és a kocsma felé indult. Jóleső érzéssel talált rá újra a helyiség nyirkos hűvösére. Ugyanazt a széket foglalta el, amelyen félórával ezelőtt is ült. Amikor észrevette, a kocsmáros rámosolygott.
-Felszolgáljuk az ételt is, mondta.
-Hozz előbb bort meg két poharat, rendelkezett Gora.
És türelmetlen várakozásba kezdett, ujjaival az asztalon dobolva. Amikor mindketten megtöltötték poharaikat, Gore megkérdezte:
-Mondd már meg, főnök, miféle ember ez a Paunescu? Mit tudsz róla?
A kocsmáros valamiféle igyekezettel kiürítette poharát, közben többször is csettintett nyelvével.
-A bombázás után költözött el, kezdte.
-Jó, ezt tudom, szakította félbe Gore. Ezt már mondtad. Azt kérdeztem, jól ismered-e. Úgy hallottam, hogy meglehetősen szemét. Átverte az embereket...

A kocsmáros letette a poharát a tálcára és megingatta fejét.
-Nem hallottam, mondta. Nem nagyon járt felénk.
-Mondom én neked, szakította ismét félbe Gore.
És megint lesújtotta a gondolat: „Hatezer borjúfej. Most a határon lennék..."
-És mondok még valamit, folytatta nekihevülve. Én mondom neked, hogy senki nem játszik Gore Jankóval. Ezt jobb, ha tőlem tudod. Ezek komoly szavak. Tizenkétezer borjúfej. Van engedélyünk, van minden, ami kell. Én nem hagyom magam hülyévé tenni, mint az a bolond Popovici asszony.
A kocsmáros összerezzent és csodálkozva emelte fel tekintetét.
-Honnan tud Popovici asszonyról? kérdezte. Ki mondta magának?
-Az én dolgom, hogy kitől tudom, válaszolt Gore egy nagy rejtélyes mosollyal. A lényeg az, hogy én nem vagyok buta, mint Popovici asszony...
-Szegény Popovici asszony, Isten bocsásson meg neki! suttogta a kocsmáros és ájtatosan egész mellkasán vetett egy nagy keresztet.
Gore hosszasan figyelte, értetlenül, de szigorúan.
-Mi lelt téged? támadt rá egyszerre. Mit veted a kereszteket?
-Nézd, milyen gyorsan eltelt negyven nap, amióta odaveszett a bombázáskor és senki nem csinált alamizsnát az emlékének, mondta a kocsmáros, hangjában némi váratlan fáradtsággal.
Gore kicsit hátrébb húzódott és összevont szemöldöke mögül figyelte.
-Akkor nem ő az, szólt nekibátorodva. Én arról a Popovici asszonyról beszélek neked, aki jómódú és lehet vagy ötvenéves. Egy hosszú orrú asszonyság. Itt lakik annak a barom Paunescunak a házától még feljebb. Van egy szolgája, elég őrült az is, Erzsinek...
-Szegény Erzsi! mosolygott szomorúan a kocsmáros. Ismerem, mióta idejött Konstancáról, lehet olyan tizenkét, tizenhárom éve. Mióta Popovici asszony özvegyen maradt. Ismertem valamennyiüket. Jártak ide, esténként, mikor nyitva volt a kerthelyiségem...
-Na és mi van vele? kérdezte dühösen Gore.
-Elpusztult ő is a bombázáskor. Akkor, április 4-én, tudja maga, mikor mindenki úgy hitte, gyakorlat, mert a rádióban is bejelentették...
-Menj, ember, azok nem haltak meg! szakította félbe Gore. Én mondom. Az imént láttam őket beszélni, én, a saját fülemmel...
A kocsmáros kétkedőn mosolyogva csóválta meg a fejét.
-Akkor nem ők voltak, Isten bocsásson meg nekik, mondta. A bomba éppen az óvóhelyre zuhant, az udvar végébe. A ház maga is összedőlt, földre préselte a levegő nyomása, de az óvóhelyet telibetalálta a bomba. Semmi sem maradt utána... Mennyi ember halt meg akkor is, tette hozzá szinte félve, hangját visszafogva.
Gore mogorván hallgatta, száját kissé eltátotta. Szótlanul elővette zsebéből a zsebkendőjét és idegesen törölni kezdte arcát.
-Figyelj, főnök,kezdte súlyosan. Te gúnyt akarsz űzni belőlem. Azt gondolod, hogy ha az előbb éhgyomorra megittam két liter bort, már el is ment az eszem. De te nem ismersz engem. Én, ha jó a bor, megiszok egy vederrel is. Gyere el Pitesti-re, hogy megmondják neked, kicsoda az a Gore Jankó. Én többszörös milliomos vagyok, főnök. Sajnálom, hogy összebonyolódtam azzal a barom Paunescu-val. Mert minden rendben volt, mindenünk megvolt, ami csak kellett...
A kocsmáros megszeppenten hallgatott, bár egy mosolyt megkísérelt.
-Talán összetéveszti valakivel, igyekezett mentegetőzni.
-Ha mondom, hogy az előbb hallottam őket, Popovici asszonyt meg Erzsit, a lakájukkal vitatkozva.
-A bíró úrral? szakította meg rémülten a kocsmáros. Protopopescu úrral? Hát ezt is megtudta?!
-Ott voltak az óvóhelyen, és megértettem, hogy miről van szó. Nem fizette a lakbért!
A kocsmáros hosszan kémlelte.
-De mit is keresett maga az óvóhelyen? kérdezte sokára, hogy másra terelje a szót.
-Nem mintha féltem volna, de amikor meghallottam az imént a riadót, bementem én is, mint mindenki, egy óvóhelyre... Így szólnak a rendeletek...
-Ma nem volt semmilyen riadó, súgta a kocsmáros és bűntudatosan elvonta tekintetét.
Gore ujjaival dobolt egy ideig az asztalon, s igyekezett lecsillapodni.
-Milyen ennivalótok van ma? kérdezte hirtelen.
-Káposzta hússal.
-Hozz egy dupla adagot...
A kocsmáros a pult mögé vonult, majd eltűnt a konyhában. Gorének eszébe jutottak a keresztek, amelyeket ijedtében vetett és egyszeriben nevetni kezdett.
-A bolond anyátokat! süvöltött fogai közül.
Egy munkáscsapat jött be éppen akkor, és meg is nézték egy pillanatra, ahogy magában nevet. Azután letelepedtek az üveges ablakkal szemben lévő asztalhoz és beszélni kezdtek egymás közt.
A kocsmáros visszatért egy tálcával, amelyen egy nagy gőzölgő tányér meg egy fél kenyér volt.
-Megúsztuk ezt a napot is, Costica uram! mondta az egyik munkás.

Marin Sorescu: *Shakespeare*

Hét napon teremté Shakespeare a világot
Első napon teremté az eget, a hegyeket s a léleknek szakadékait
A második napon csinálá a folyókat, tengereket, óceánokat
Meg a további érzéseket
Majd odaadá Hamletnek, Julius Caesarnak,
Antoniusnak,Cleopatrának és Ofélianak, Othellonak meg a többieknek,
Hogy uralják ők és magjaik
Az időnek végezetéig
Harmadnapon összegyűjté az embereket
és megtanítá nékik az izeket:
A boldogság, a szerelem, a reménytelenség ízét,
A féltékenység, a dicsőség ízét és így tovább,
Amíg el nem fogytak mind az ízek.

Akkor néhány megkésett alak érkeze
A teremtő szánakozva megsimítá fejüket,
S közlé velük, hogy nékik nem marada más
Minthogy irodalomkritikusok legyenek
S kétségbe vonják művét.
A negyedik és ötödik napot a kacagásnak tartá fenn.
Útjukra bocsátá a bolondokat,
hogy bukfencezzenek
S hagyá hadd szórakozzanak a királyok
uralkodók meg más boldogtalanok
A hatodik napon elintéze pár adminisztratív ügyet:
Előkészíte egy vihart
És megtanítá Lear királyt
Hogyan viseljen szalmakoronát.
Marada még némi hulladékanyag a világ teremtése után,
így megalkotá III. Richardot is.
Hetednapon széttekinte,
hogy van-e még tennivalója.
A szinigazgatók már teleragasztják plakátokkal a földet
És Shakespeare úgy gondolá, ennyi gyötrelem után
Ő is megérdemelné, hogy lásson egy előadást.
De előbb, mivel fölöttébb kimerült vala,
Elment meghalni egy csöppet.

Ford.: Szellelki Erzsébet

Egy kör pálinkát...
-Csak egy gyakorlat volt, mondta Gore, fejét odafordítva. Nem tartott öt percig sem. Tán a rádióban is bejelentették. Ha tudom, be sem megyek az óvóhelyre...
A kocsmáros visszament a pulthoz és óvatosan megtöltötte pálinkával a poharakat.
-Az úr azt állítja, hogy riadó volt, szólalt meg, egészen nekibátorodva.
-Gyakorlat! kiáltotta Gore némi nehézséggel, hiszen a szája tele volt.
-Nem volt, mondták többen is egyszerre. Gyakorlat a múlt héten volt. Ma nem volt semmi.
-...Azt mondja, hogy látta és hallotta Popovici asszonyt meg Erzsit, a nagy rácskerítéses házból, folytatta a kocsmáros. És Protopopescu bíró urat is, Popovici asszony albérlőjét. Ott, ahol a bomba pont az óvóhelyre esett...
Az emberek sorra fordították tekintetüket Gore felé, aki szaporán és sietősen evett, s nehezen tartotta vissza indulatát.
-Egy teljes hétig dolgoztunk ott, hogy megtisztítsuk az utcát, mondta undorodva az egyik munkás. Csak a rácsozat maradt talpon...
-Valakivel összetévesztette, szólt egy másik.
Gore megfordította székét, hogy jobban láthassa őket.
Megtörölte száját és arcát a szalvétával, aztán mérgesen az asztalra csapta.
-Ki fogad velem egy demizson pálinkában?! mondta kiegyenesedve, határozottan.
-Miféle fogadás? kérdezte valaki.
-Hogy megmutatom maguknak az óvóhelyet, és aztán megmutatom maguknak Popovici asszonyt, Erzsit, folytatta Gore. Bemegyek én a házba és elmagyarázom nekik, hogy fogadtam, és megkérem őket, hogy jöjjenek az ajtóba vagy legalább az ablakba, és hogy beszéljenek magukkal.
Néhányan kacagni kezdtek.
-Kissé messze van, mondta az egyik munkás.
-Látják, hogy nincs merszük? kiáltotta diadalmasan Gore.
-De én tartom a fogadást, szólt egy fiatal munkás, majd felállt és sietősen felhajtotta pálinkáját. Dolgoztam a 74-es számnál, a rácsozatos háznál.
Gore a helyiség közepén várta mosolyogva, és mindkét tenyerével megszorította kezét, hogy mindenki lássa, fogadás történt. Aztán sietve visszatért asztalához, fogta kalapját és a kijárat felé indult. Néhány munkás zajosan felemelkedett az asztal mellől, és követte.
-Tegyél oda kávét, hamar visszaérünk! kiáltotta oda Gore a kocsmárosnak, már a küszöbről.
Odakint egészen szokatlannak tűnt neki a meleg. Bár még csak május közepe volt, úgy érezte, a járda ugyanúgy éget, mint nyáron. Meggyorsította mégis lépteit mogorván, s amikor Paunescu háza előtt haladt el,, fel sem emelte tekintetét, hogy megpillantsa. Az emberek hamar utolérték, de látván, hogy egy szót sem szól, hagyták, haladjon legelöl egymaga. Maguk közt nevetgélve beszélgettek egymással. Úgy öt perc múlva a fiatal előresietett pár lépést és elkapta a karját.
-Megérkeztünk! mondta.
Gore megállt és hátravetett egy pillantást, a válla mögé, a ház irányába. Egy széles cement talapzatba öntött, lándzsaformájú vasrácsozat állt ott kitartóan. A házból csak a bejárati kőlépcsők maradtak meg: néhány lépcsőfok, amely beleveszett az alaktalan tégla-, gerenda- és faltörmelékhalomba.
-Nem ez az, szólt fejét ingatva Gore, és tovább akart indulni.
-Ez a 74-es ház, mondta a fiú. A rácsozatos ház...
-Nem érint, válaszolta Gore sötéten. Én arra fogadtam, hogy megmutatom neked Popovici asszonyt. Gyertek velem, tette hozzá. Nincs már sok odáig...
És ismét útnak eredt. De néhány lépés után, mintegy eltévedten, tekintgetni kezdett minden irányba. A levegőben füst és törmelék szag terjengett. A járda több helyütt meg volt roncsolódva, néhol a felismerhetetlenségig összetörve. Ezen az oldalon, az utcán felfelé majdnem száz méternyi távolságban nem maradt talpon egyetlen ház sem. Itt-ott látszott egy-egy gerendákkal megtámasztott fal vagy egy-egy eszelősen a romok fölé nyúló belső lépcsőrészlet. Gore, tekintetét dühösen az utca túloldalára vetette- ott még voltak érintetlen házak, de jóformán egynek sem voltak már ablakai. A nyílásokat összeszegezett lécek fedték el.
-Bombaszőnyeg volt, mondta valaki.
Gore gyorsan előreindult, a csapat derűsen követte. Néhány perc múlva a fiú ismét megragadta a karját.
-Vége a Szépek utcájának, mondta neki. Ez már a Kertek utcája. A végén ott a villamosmegálló...
-Mit érdekel az engem? süvöltött mérgesen Gore.
Még néhány lépést tett. Aztán diadalmasan megállt a plakát előtt, melyre egy fekete mutatóujj volt festve. Az ujj azt az irányt jelezte, amerről jöttek. Nagybetűkkel hirdette: légoltalmi óvóhely 100 méterre innen. Valaki tintaceruzával hozzáírta: Szépek utcája 74-es szám.
-Ott van, ahol én megállítottam, mondta a fiatal, miután Gore válla fölött elolvasta a falragasz szövegét.
Gore elfordította fejét és még egyszer végigtekintett a kihalt utcán, amelyen jött. Ugyanazokkal a romokkal, ugyanazokkal a tégla- és faltörmelékrakásokkal találkozott, melyekből csak egy-egy görnyedt rúd vált ki magányosan. És mindez, értette meg ő, a barom Paunescu miatt. Ott lenne most a határon, hatezer borjúfejjel...
-A bolond anyátokat! suttogta.
Át akart kelni az úton. De az emberek nevetve utánakiáltottak:
-Hé, uram, a demizson!... Így szólt a megállapodás?!
Néhány másodpercig folytatta útját anélkül, hogy megfordult volna. De a fiú tenyerét tölcsérként szájához emelve teljes erejével utánakiáltott:
-A kocsmárosnak fizetett? Vagy őt is lóvá akarja tenni?
Hirtelen megállt lángoló arccal és határozottan feléjük fordult.
-Ti nem tudjátok, kicsoda Gore, mondta messziről, elővéve pénztárcáját. Nem hallottatok még Gore Jankóról; az megbízható és életrevaló ember... De hallani fogtok még róla, tette hozzá. Hallani fogtok Gore Jankóról...
És dühödten számolni kezdte bankóit, és arcára némi mosolygást erőltetett. Egy gyerek ment át az úton. Egy fiatal nő távolról meglátta, és hívni kezdte:
-Jancsika? Hol jártál Jancsikám? Egy órája kereslek, te kis ördögfióka!...

Párizs, 1952. december

Ford.: Szellelki Erzsébet

R.M. Rilke: Őszi nap

Uram: hát ennyi. A nyár hosszú volt.
Hajtsd árnyékod a napórákra,
s a rónaságra az orkánt kiszórd.

Késő fürtök lesznek dússá,csak akard!
Az őszt két meleg nyári nappal leplezd,
űzd a teljességbe őket és kergesd
a végső ízeket nehéz borba majd.

Kinek most háza nincs, nem épít többet már.
Ki most magányos, az marad még hosszan.
Virraszt, olvas, papíron tolla moccan,
s ott kint az éjben kóborolva jár
Hulló levéltől hajtva egy fasorban.

Ford.:Szalai László

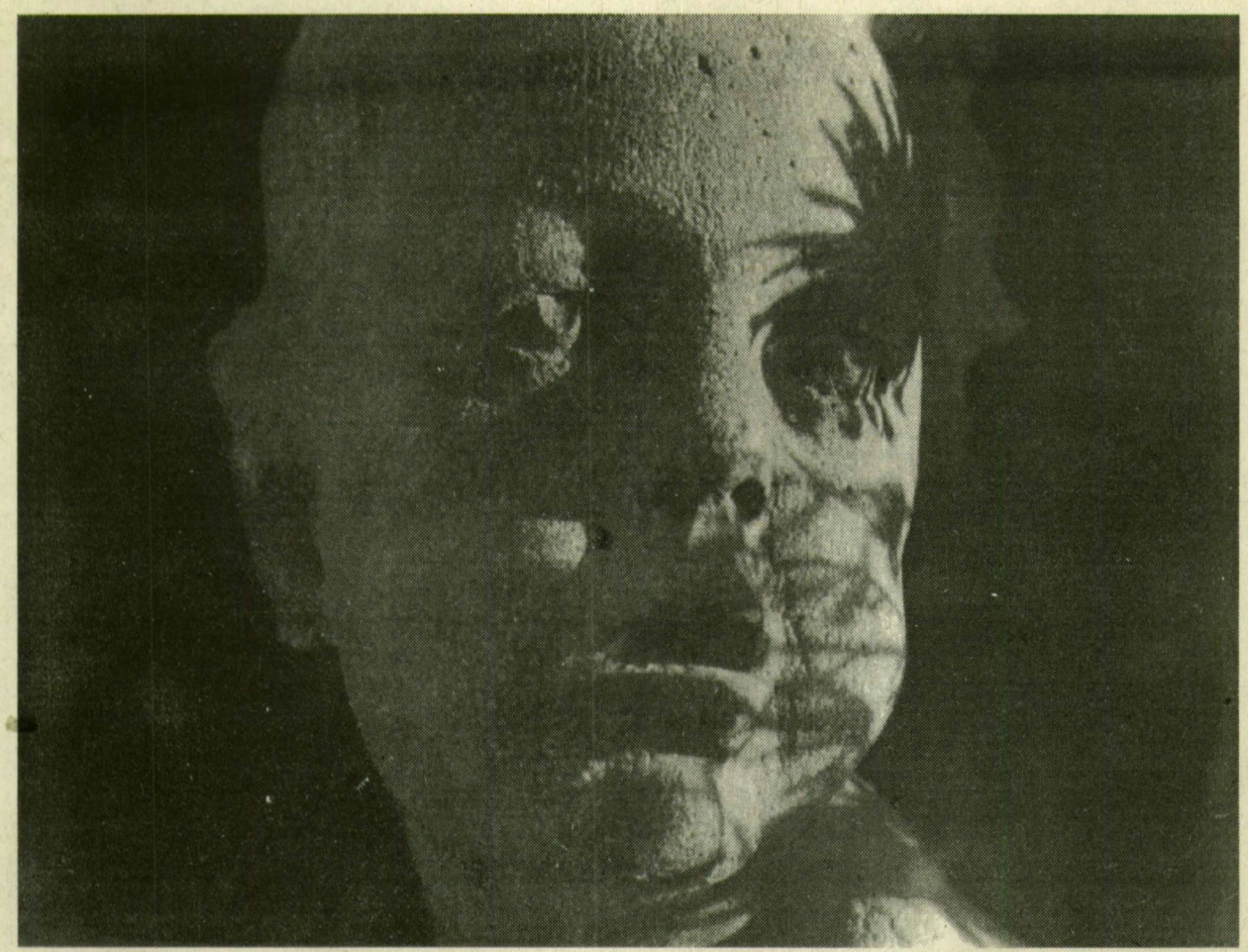

Bölcső

– bölcsész kari lap –

Főszerkesztő: Szalai László
Főszerkesztő-helyettes: Jeszenszky Zoltán
Rovatvezetők:
Takács Zoltán - Kultúra és Közélet
Kelemen Zoltán - Szépirodalom
Csősz László - A tudomány bölcsője

Kiadja: JATE BTK Hallgatói Önkormányzat
Felelős kiadó: Szeverényi Sándor
Fotók: Pölcz Róbert
Fényszedés: Vincze Tünde
Tördelés: Somlai Gábor
Készült: SZOTE-Nyomda
Megjelenik 500 példányban
Szerkesztőség címe: BTK HÖK irodája
Boldogasszony sgt. 2-4
Fogadóóra: Hétfő, szerda 15-18 között

KI-/FELHÍVÁS!

A lap szerkesztősége várja mindazon egyetemisták jelentkezését, akik zugivók, jaj bocsánat, melléütöttem, szóval zugírók, és a rivaldafénybe szeretnének lépni
-kritikáikkal
-esszékkel
-novellákkal, versekkel, műfordításokkal
-olvasói levelekkel
-és egyéb cikkeikkel.
Keresünk ezenkívül jól rajzoló rajzolókat és a szerkesztőbizottság diktafonját. Újságírói múlt nem hátrány (előny). Teljesítsétek ki magatokban a bennetek rejlő írói vénákat! (Magas vérnyomás nem akadály.) Jelentkezni lehet a fogadóórákon a fogadóirodában a fogadóbizottságnál.

- a szerkesztőség -